

УКРАЇНА

**ДОНЕЦЬКА ОБЛАСНА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ
ДОНЕЦЬКА ОБЛАСНА ВІЙСЬКОВО-ЦИВІЛЬНА АДМІНІСТРАЦІЯ
РОЗПОРЯДЖЕННЯ
ГОЛОВИ ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ
КЕРІВНИКА ОБЛАСНОЇ ВІЙСЬКОВО-ЦИВІЛЬНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ**

від 21.06.2016 № 498
м. Краматорськ

Про Стратегію розвитку
Донецької області на
період до 2020 року

Керуючись законами України «Про військово-цивільні адміністрації», «Про місцеві державні адміністрації», «Про засади державної регіональної політики», згідно з постановами Кабінету Міністрів України від 06 серпня 2014 року № 385 «Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року», 11 листопада 2015 року № 932 «Про затвердження Порядку розроблення регіональних стратегій розвитку і планів заходів з їх реалізації, а також проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації зазначених регіональних стратегій і планів заходів», враховуючи стрімкі зміни соціально-економічної ситуації в країні і області, необхідність актуалізації стратегічних, оперативних цілей та завдань регіонального розвитку, рішення колегії облдержадміністрації від 26 травня 2016 року «Про Стратегію розвитку Донецької області на період до 2020 року»:

1. Затвердити Стратегію розвитку Донецької області на період до 2020 року (далі – Стратегія), що додається.

2. Департаменту економіки облдержадміністрації (Свинаренко):

1) спільно із структурними підрозділами облдержадміністрації, територіальними органами міністерств та інших центральних органів виконавчої влади, виконавчими органами міських рад, рад об'єднаних територіальних громад, райдержадміністраціями, військово-цивільними адміністраціями:

підготувати зміни до Плану заходів з реалізації у 2015-2017 роках Стратегії розвитку Донецької області на період до 2020 року, затвердженого розпорядженням голови облдержадміністрації, керівника обласної військово-цивільної адміністрації від 30 жовтня 2015 року № 588;

розробити План заходів з реалізації у 2018-2020 роках Стратегії розвитку Донецької області на період до 2020 року та подати його на затвердження у порядку та строки, встановлені законодавством;

щороку готувати звіт про результати проведення моніторингу виконання плану заходів за відповідний період та звіт з оцінки результативності реалізації

Стратегії і планів заходів з її реалізації (далі – звіти), до 25 лютого подавати їх на затвердження в установленому законодавством порядку і оприлюднювати на офіційному веб-сайті облдержадміністрації;

2) забезпечити направлення затверджених звітів до Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України;

3) при розробці програм економічного і соціального розвитку Донецької області на відповідний рік враховувати основні положення Стратегії та планів заходів з її реалізації.

3. Виконавчим органам міських рад, рад об'єднаних територіальних громад, райдержадміністраціям при розробці стратегій розвитку, щорічних програм економічного і соціального розвитку відповідних територій враховувати основні положення Стратегії, затвердженої цим розпорядженням, та планів заходів з її реалізації.

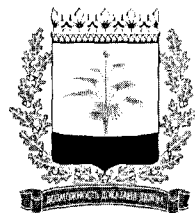
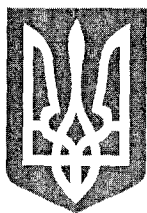
4. Встановити, що на території області реалізується Стратегія розвитку Донецької області на період до 2020 року, затверджена цим розпорядженням.

5. Координацію роботи щодо виконання цього розпорядження покласти на департамент економіки облдержадміністрації, контроль - на першого заступника голови облдержадміністрації Вілінського Є.С.

Голова облдержадміністрації,
керівник обласної військово-
цивільної адміністрації

П. І. Жебрі́вський

СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ДОНЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ НА ПЕРІОД ДО 2020 РОКУ

ЗАТВЕРДЖЕНО
Розпорядження голови
облдержадміністрації,
керівника обласної військово-
цивільної адміністрації
від 21.06.2016 № 498

**СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ
ДОНЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ
НА ПЕРІОД ДО 2020 РОКУ**

Краматорськ 2016

Підготовку проекту Стратегії розвитку Донецької області на період до 2020 року здійснено Робочими групами, що були створені при Донецькій обласній державній адміністрації, за допомогою Проекту «Відновлення врядування та примирення в охоплених конфліктом громадах України» Програми розвитку ООН в Україні, який здійснюється за фінансової підтримки Швейцарської Конфедерації та Уряду Швеції. Погляди, висловлені в даній публікації, належать авторам і можуть не збігатись із офіційною позицією ПРООН в Україні, Швейцарської Конфедерації та Уряду Швеції.

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

ЗМІСТ

• ВСТУП	4
• 1. Коротка характеристика області	5
• 2. Тенденції соціально-економічного розвитку області	17
• 3. Ідентифікація проблем та порівняльні переваги	22
• 4. Стратегічні цілі, пріоритети розвитку області до 2020 року	26
• 5. Оперативні цілі і завдання, що забезпечать досягнення стратегічних цілей	27
• 6. Механізм та етапи оновлення і реалізації Стратегії	31
• 7. Система моніторингу та оцінка результативності реалізації Стратегії ...	34
• 8. Узгодженість стратегічних/операційних цілей Стратегії розвитку Донецької області на період до 2020 року із стратегічними/операційними цілями Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року	35
• Додатки	37

ВСТУП

В умовах стрімкої зміни геополітичних реалій та проведенням антитерористичної операції (АТО) на території Донецької області особливої актуальності для економіки та суспільства набувають пошук шляхів реформування регіональних економічних комплексів, визначення перспектив диверсифікації регіональної економіки, підвищення якості надання соціальних послуг та реформування місцевого самоврядування, розбудови безпечного суспільства. Від успішного вирішення цих питань залежать перспективи створення нових робочих місць, рівень та динаміка заробітної плати, доходи місцевих бюджетів, а в кінцевому підсумку – соціально-економічна стабільність в регіоні.

Стратегія розвитку Донецької області на період до 2020 року (далі – Стратегія) розроблена на підставі законів України «Про стимулювання розвитку регіонів», «Про засади державної регіональної політики», відповідно до Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 06 серпня 2014 року № 385, а також досвіду реалізації Стратегії розвитку Донецької області на період до 2020 року, затвердженої спільним розпорядженням голови облдержадміністрації, керівника обласної військово-цивільної адміністрації та голови обласної ради від 12 травня 2015 року № 195/16р.

Необхідність нової редакції Стратегії викликана зміною соціально-економічної ситуації як в області, так і в країні в цілому, вимогами Порядку розроблення регіональних стратегій розвитку і планів заходів з їх реалізації, а також проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації зазначених регіональних стратегій і планів заходів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 11 листопада 2015 року № 932; Законом України «Про засади державної регіональної політики» від 05 лютого 2015 року № 156-VIII, постановою Кабінету Міністрів України від 21 жовтня 2015 року № 856 «Про затвердження Порядку та Методики проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації державної регіональної політики» та постановою Кабінету Міністрів України від 07 жовтня 2015 року № 821 «Деякі питання реалізації у 2015-2017 роках Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року».

Стратегія враховує: положення Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року; пропозиції та рекомендації до Стратегії, які були надані Інститутом економіки промисловості НАН України; матеріали зведеного звіту «Україна. Оцінка відновлення та розбудови миру. Аналіз впливу кризи та потреб на Східній Україні» Європейського Союзу, ООН та Групи Світового банку; матеріали проекту ПРООН «Відновлення соціальних послуг та налагодження миру в Донецькій та Луганській областях»; матеріали аналітичного звіту «Оцінка можливостей місцевих органів влади» Інституту економіки і прогнозування НАН України.

Стратегію підготовлено робочими групами, до яких увійшли представники структурних підрозділів Донецької облдержадміністрації, місцевих органів влади, а також науковці, представники громадських об'єднань та суб'єктів господарювання за аналітичного та статистичного супроводу структурних підрозділів Донецької облдержадміністрації, консультативної та методологічної підтримки міжнародних та національних експертів ПРООН. Громадське обговорення Стратегії відбулося у містах Бахмут, Покровськ, Маріуполь та Краматорськ.

1. Коротка характеристика області

Донецька область – адміністративно-територіальна одиниця України. Площа – 26 517,5 кв. км (4,4% загальної території України). Адміністративний центр – місто Донецьк. З 13 червня 2014 року Донецьку обласну державну адміністрацію тимчасово перенесено до міста Маріуполя, а з 13 жовтня 2014 року – до міста Краматорська у зв'язку з початком бойових дій на сході України та проведенням антитерористичної операції (АТО).

Історичні вежі краю. XI ст. до н.е. – кімерійська держава кочових племен. VII–II ст. до н.е. – скіфська держава кочових племен. II ст. н.е. – Аланський союз племен сарматів. II–IV ст. – поява гунів у Приазов'ї. III–X ст. – утворення союзу тюрських племен печенігів. IV–VII ст. – союз болгарських племен у Приазов'ї. V–XI ст. – поселення слов'янського племені сіверян на річках Приазов'я. VII–X ст. – утворення Хазарського каганату. 1050–1240 рр. – розселення торків і половців на території Дикого поля. XIV ст. – формування на берегах Хопра й Дону общини донських козаків. XIII–XV ст. – співіснування слов'янської й азійської культур у складі Золотої Орди. XV ст. – утворення запорізького й донського козацтва. Зміцнення впливу Московської держави. XVI–XVIII ст. – поява Кальміуської і Самарської паланки запорізьких козаків. 1697 р. – утворення Бахмутської слободи для організації соляних промислів. 1741–1767 рр. – передача земель на схід від Кальміусу донським козакам. 1765 р. – ліквідація Катериною II Запорізької Січі й утворення Слобідсько-Української губернії. 1775 р. – утворення Азовської губернії. 1783 р. – утворення Катеринославського намісництва з Бахмутським, Донецьким і Маріупольським уїздами. 1822 р. – створення німецькими колоністами поселень у Приазов'ї. 1827 р. – створення першої геологіч-

ної карти регіону Є.Ковалевським, поява назви Донецький басейн. 1842 р. – початок вуглевидобутку на Олександрівському руднику. 1869 р. – початок будівництва металургійного заводу Джоном Юзом, прокладка Курьсько-Харківсько-Азовської залізниці. 1918 р., січень – проголошення Донецько-Криворізької Республіки. 1919 р. – утворення Донецької губернії. 1925 р. – поділ губернії на Сталінський, Маріупольський, Артемівський і Старобельський округи. 1932 р., 2 липня – утворення Донецької області. Перехід на трикомпонентну модель управління (центр-область-район).

Ґрунти. Наявність різноманітних форм рельєфу призвела до створення на них різноманітних видів ґрунтів. На льосовидних породах утворились тучні озими. У заплавах річок та балок утворились лугові, болото-лугові ґрунти. По долинах річок Мокрі Яли, Вовча, Бахмутка на узбережжі Азовського моря зустрічаються солонцеві ґрунти та типові солончаки, на азовських косах і по берегах Сіверського Донця – піщані та суперпіщані ґрунти. Всього на карті області виділено 60 видів ґрунтів.

Мінерально-сировинні ресурси. Донецька область геологічно розташована на південно-східній околиці Східно-Європейської платформи – одної з найбільших і відносно стійких ділянок земної кори. Підстава платформи складається з кристалічних сланців, гнейсів і гранітів архею і протерозою. Осадочний чохол складається з відкладень палеозою, мезозою і кайнозою, що досягають потужності 3–5 км. У Дніпровсько-Донецькій западині Східно-Європейської платформи, що охоплює північ Донецької області, спостерігаються численні соляні куполи з покладами нафти, газу і кам'яної солі. Характерною особливістю геологічної будови є наявність

потужних відкладень кам'яновугільної системи в центральній і східній частинах області і вихід на поверхню інтрузивних утворень кристалічного щита в південних і західних районах. За обліком запасів корисних копалин її структура складається з паливно-енергетичної сировини (кам'яне вугілля, метан вугільних родовищ, газ вільний), неметалічних корисних копалин (будівельних, гірничо-хімічних, нерудних для металургії), металічних корисних копалин, підземних вод. Багатство корисних копалин області визначається, в першу чергу, Донецьким кам'яновугільним басейном, одним з найбільших родовищ вугілля в Європі. Важливе значення мають родовища кам'яної солі, гіпсу, цементної сировини, флюсових вапняків і доломіту, граніту, вогнетривких і тугоплавких глин і ін. В області розвідані і нині розвідуються родовища залізних руд, флюориту, лужних каолінів, базальту, фосфоритів, вермікуліту, алюмінієвої сировини, ртуті, графіту, рідких і рідкоземельних елементів. Відкриті нові для України родовища золота, міді, свинцю. На півночі Приазовського кристалічного масиву виявлені кімберлітові трубки з фрагментами дрібних кристалів алмазів. У північних і південних районах регіону відкриті нафтогазоносні області, розвідується родовище вільного газу. Крім того, вугільні родовища області містять 118 млрд. м³ метану, що є кошовною енергетичною сировиною. Розробляються також родовища крейди, будівельних і скляних пісків, кварциту, граніту тощо. На території області знаходяться поклади вугілля чотирьох видів: газового і довгополум'яного коксівного, антрациту і напівантрациту.

Водні ресурси. Територія області розподілена в межах річкових басейнів: Дону – 30,2%, Дніпра – 28,5%, Приазов'я – 41,3%. Площі, зайняті вод-

ними об'єктами складають 42,3 тис. га (біля 2% території області). В області налічується 2336 водних об'єкта, ємністю 1 млрд. 169 млн. м³, у том числі 130 водосховищ, загальною ємністю 866,3 млн. м³ та 2206 ставків відповідно ємністю 294,9 млн. м³. На території області протікає 246 річок довжиною понад 10 км, це вище 1% від загальної кількості річок України. Більшість річок області відноситься до категорії брудних і дуже брудних. Води майже всіх річок містять високу концентрацію солей. Озер на території області мало, є невеликі озера в заплаві Сіверського Дінця, а також Слов'янські солоні озера. Річка Сіверський Донець є основним джерелом питного водопостачання. Основними галузями промисловості, які активно використовують водні ресурси басейну є вугільна промисловість, житлово-комунальне господарство, металургія.

Географічне положення. Область розташована на південному сході України в межах Донецького кряжа, Приазовської височини та частково Придніпровської низовини. На південному заході та заході межує із Запорізькою та Дніпропетровською, на північному заході – з Харківською, на північному сході та сході – з Луганською областями України та з Ростовською областю Російської Федерації. Із півдня область омивається Азовським морем і має вихід до морів Середземноморського басейну.

Довжина області з півночі на південь – 240 км, із заходу на схід – 170 км. Область займає західну частину Донецького кряжу на східну половину Приазовської височини. По території краю проходить вододіл річок басейнів Чорного та Азовського морів.

Найвища точка області – 344 м, розташована поблизу селища Рідкодуб Шахтарського району (у січні-лютому 2015 року під час проведення АТО

на сході України населений пункт потрапив до зони бойових дій, у результаті чого був втрачений з-під контролю Уряду України). Найнижче місце (– 0,4 м) – рівень води в Азовському морі. Крайня північна точка області – висота 195 м в Краснолиманському районі, південна – село Білосарайська Коса Першотравневого району, західна – поблизу селища Комишоваха Велико-новосілівського району, східна – поблизу села Верхній Кут Шахтарського району. Географічний центр області знаходиться в селищі Піски Ясинуватського району.

Клімат. Область характеризується помірноконтинентальним кліматом з недостатнім зволоженням. Її територія знаходиться під постійним впливом Атлантичного океану і континентальних просторів Азіатського материка. Істотний вплив роблять прориви холодного арктичного і теплого, вологого середземноморського повітря. Найбільша кількість опадів випадає на підвищенні у західній частині Донецького кряжу, найменша – у приморських районах. Влітку випадає до 50% річного обсягу. Сума опадів за рік складає 400-540 мм. Найбільш холодний місяць – січень, найбільш теплий – липень. Середні температури січня від –5 до –8°C, липня 21-23°C. Характерні різкі коливання температури, особливо взимку і восени. Різниця між середніми температурами взимку і літку складає 28-30°C. Взимку і навесні панують східні вітри, що містять мало вологи. Влітку переважають західні, північно-західні та східні вітри. Перші два приносять опади, останні – суховії. Область у кліматичному режимі порівняно однорідна. Виділяється Маріуполь, де температура вище, що обумовлено впливом Азовського моря.

Рекреаційні ресурси та природно-заповідний фонд. Донецька область володіє значними природ-

ними та історико-культурними ресурсами, які є передумовою розвитку рекреаційної сфери. Станом на 01.01.2016 року на території області знаходиться 13 пам'яток національного значення, з яких 9 є пам'ятками археології, 3 – пам'ятками історії, 1 пам'ятка монументального мистецтва.

На території, підконтрольній українській владі, знаходиться:

- 6 пам'яток археології: Святогірське городище у Слов'янському районі; Теплинське городище у Слов'янському районі; Царине городище у Слов'янському районі; Сидоровське городище у Слов'янському районі; Курганний могильник біля с. Гранітне у Тельманівському районі; Курганний могильник біля с. Федорівка у Тельманівському районі;
- 1 пам'ятка історії загальнодержавного значення – Садиба В.І. Немировича-Данченка у Великоновосілівському районі;
- 1 пам'ятка монументального мистецтва загальнодержавного значення – пам'ятник Артему у Слов'янському районі.

Природно-заповідний фонд Донецької області станом на 01.01.2016 має у своєму складі 117 територій та об'єктів загальною площею 109,6 тис. га (фактична площа – 92,9 тис. га), з них загальнодержавного значення – 21 одиниця (загальною площею 69,4 тис. га), місцевого значення – 96 одиниць (40,2 тис. га). Відношення площі природно-заповідного фонду до площі Донецької області становить 3,5%.

На території області, яка тимчасово не підконтрольна українській владі, розташовані 42 території природно-заповідного фонду на загальній площі 30,7 тис. га. Кількість об'єктів природно-заповідного фонду на території, підконтрольній українській владі становить, 84 одиниці

фактичною площею близько 80,2 тис. га. До складу мережі природно-заповідного фонду області входять: національний природний парк «Святі гори», регіональні ландшафтні парки «Клебан Бик», «Краматорський» та «Слов'янський курорт», 39 заказників, 28 пам'яток природи, 10 заповідних урочищ.

М'який клімат узбережжя Азовського моря, лікувальні грязі, джерела мінеральних, радонових і столових вод належать до рекреаційних ресурсів області. На території Донецької області, підконтрольній українській владі, 5 населених пунктів віднесені до курортних, а саме: міста Слов'янськ, Святогірськ, смт Ялта, села Мелекіне та Урзуф (Першотравневий район).

Завдяки унікальним кліматичним та природно-лікувальним ресурсам «Слов'янський курорт» м. Слов'янська має сформований імідж одного з найвідоміших та найстаріших бальнеогрязевих курортів України, який функціонує понад 185 років. Курорт знаходиться у великому хвойно-листяному парку на березі солоних озер Ріпне та Сліпне, де для лікування та реабілітації використовуються при-

родні лікувальні фактори: клімат змішаного лісу, сульфідні мулові грязі, високо мінералізована ропа, цілий набір мінеральних вод.

Унікальні природні лікувальні властивості має соляна шахта в м. Соледар, де створений єдиний на території спелеологічний санаторій «Соляна Симфонія».

Свято-Успенська Святогірська Лавра розташована на схилах, навислих над водою мальовничих крейдяних гір, що здавна називали Святими. Багатовікова історія Лаври дала світу безліч святих і унікальний історико-архітектурний комплекс, що поєднує природні елементи і творіння рук людських. Щороку на великі свята сюди з'їжджаються тисячі паломників.

Адміністративний устрій. За адміністративно-територіальним устроєм у Донецькій області налічується 52 міста, з них 28 – обласного значення, 24 міста районного рівня, 21 внутрішньоміський район, 18 районів, 131 селище міського типу, 253 сільські ради та 1118 сільських населених пунктів. Адміністративно-територіальна карта наведена на рис.1.

Рис.1. Адміністративно-територіальна карта Донецької області ¹

¹ кордони території, що тимчасово не підконтрольна Уряду України, відповідно до переліків населених пунктів, на території яких органи державної влади тимчасово не здійснюють свої повноваження, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 07 листопада 2014 року № 1085-р (із змінами)

рій громад Донецької області» від 08 вересня 2015 р. № 1029-р) передбачається об'єднання 273 рад в 38 об'єднаних територіальних громад. У 2015 році отримано фінальне рішення по об'єднанню у 10-ти громадах, у 3-х з них 25 жовтня 2015 року відбулися перші місцеві вибори, ще 7 громад очікують рішення від Центральної виборчої комісії. Карту формування територій громад Донецької області наведено на рис 2.

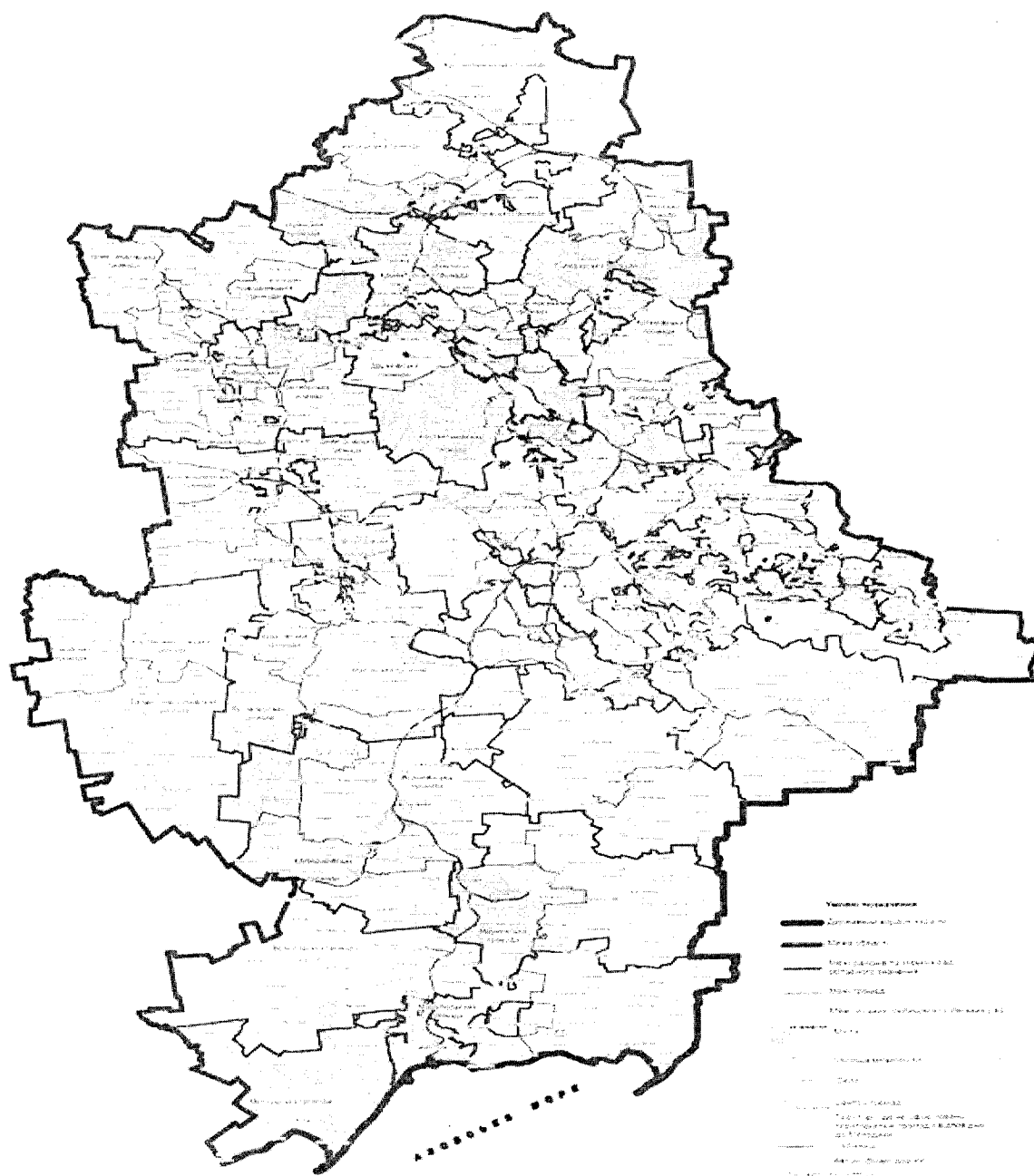

Рис. 2. Карта формування територій громад Донецької області²

Територіально-адміністративна структура Донецької області

Назва територіальної громади	Код населеного пункту - адміністративного центру територіальної громади згідно з КОАТУУ	Назва населеного пункту-адміністративного центру територіальної громади	Назва району чи міста обласного значення, до якої входить адміністративний центр територіальної громади
Світлодарська	1420910600	м. Світлодарськ	Бахмутський район
Сіверська	1420910400	м. Сіверськ	- "-
Великоновосілівська	1421255100	смт Велика Новосілка	Великоновосілівський район
Костянтинопільська	1421282701	с. Костянтинопіль	- "-
Комарська	1421282401	с. Комар	- "-
Володарська	1421755100	смт Нікольське	Володарський район
Мирненська	1421556600	смт Мирне	Волноваський район
Хлібодарівська	1421588001	с. Хлібодарівка	- "-
Волноваська	1421510100	м. Волноваха	- "-
Октябрська	1422087701	с. Шахове	Добропільський район
Мар'їнська	1423310100	м. Мар'їнка	Мар'їнський район
Курахівська	1423310600	м. Курахово	- "-
Олександрівська	1420355100	смт Олександрівка	Олександрівський район
Мангушська	1423955100	смт Мангуш	Першотравневий район
Черкаська	1424256500	смт Черкаське	Слов'янський район
Андріївська	1424280501	с. Андріївка	- "-
Очеретинська	1425555900	смт. Очеретине	Ясинуватський район
Соледарська	1410370300	м. Соледар	м. Бахмут
Часовоярська	1410370600	м. Часів Яр	- "-
Артемівська	1410300000	м. Бахмут	- "-
Вугледарська	1414800000	м. Вугледар	м. Вугледар
Торецька	1411200000	м. Торецьк	м. Торецьк
Димитровська	1411300000	м. Мирноград	м. Мирноград
Новодонецька	1411545600	смт Новодонецьке	м. Добропілля
Білозерська	1411570500	м. Білозерськ	- "-
Добропільська	1411500000	м. Добропілля	- "-
Білицька	1411570300	м. Білицьке	- "-
Дружківська	1411700000	м. Дружківка	м. Дружківка
Краматорська	1412900000	м. Краматорськ	м. Краматорськ
Лиманська	1413300000	м. Лиман	м. Лиман
Красноармійська	1413200000	м. Покровськ	м. Покровськ
Костянтинівська	1412600000	м. Костянтинівка	м. Костянтинівка
Маріупольська	1412300000	м. Маріуполь	м. Маріуполь
Селидівська	1413800000	м. Селидове	м. Селидове
Миколаївська	1414170300	м. Миколаївка	м. Слов'янськ
Слов'янська	1414100000	м. Слов'янськ	- "-
Святогірська	1414170500	м. Святогірськ	- "-
Новгородівська	1413600000	м. Новгородівка	м. Новгородівка

Економіка. Сучасний економічний розвиток Донецької області забезпечують підприємства різних видів економічної діяльності. На рис. 3 наведено карту Донецької області з зонуванням території по переважаючим видам її використання (сільське господарство, промисловість).

За 2015 рік вуглевидобувними підприємствами області видобуто 14399 тис. тонн вугілля. Обсяг видобутку коксівного вугілля склав 8186,4 тис. тонн, енергетичного вугілля видобуто 6212,5 тис. тонн. На території, підконтрольній українській владі, знаходяться та працюють ДП «Красноармійськвугілля», ДП «Селидіввугілля», ДП «Дзержинськвугілля», Шахта «Південнодонбаська № 3» ДП «Донецька вугільна енергетична компанія», ДП «Ш/у «Південнодонбаське №1», ДП «ВК «Краснолиманська», ПАТ «Ш/у «Покровське», ТДВ «Шахта «Білозерська», ТОВ «ДТЕК Добропіллявугілля», ТДВ «ОП «Шахта ім. Святої Матрони Московської», ТОВ «Краснолиманське».

Електроенергетика представлена єдиним комплексом генеруючих та енергопостачальних підприємств. На території області розташовано 5 теплових електростанцій: Слов'янська ТЕС ПАТ «Донбасенерго» встановленою потужністю 880 МВт, Старобешівська ТЕС ПАТ «Донбасенерго» - 2000 МВт (смт Новий Світ Старобешівський район, тимчасово непідконтрольна Уряду України територія), Зуївська ТЕС ТОВ «Східенерго» – 1270 МВт (м. Зугрес, тимчасово непідконтрольна Уряду України територія), Курахівська ТЕС ТОВ «Східенерго» – 1517 МВт, Вуглегірська ТЕС ПАТ «Центренерго» – 3600 МВт (м. Світлодарськ).

На території підконтрольній Уряду України знаходяться та працюють на-

ступні підприємства *металургійного комплексу*: ПАТ «Маріупольський металургійний комбінат ім. Ілліча», ПАТ «Металургійний комбінат «Азовсталь», коксохімічне виробництво ПАТ «Металургійний комбінат «Азовсталь», ПАТ «Авдіївський коксохімічний завод». Основними підприємствами кольорової металургії області є ПАТ «Артемівський завод по обробці кольорових металів», ТОВ СП «Свинець», ТОВ «Мегатекс», ПрАТ «Цинк». Підприємствами *хімічної промисловості* виробляється широкий асортимент продукції: мінеральні добрива, аміак, полістирол, кислоти, товари побутової хімії, фармацевтичні вироби та ін.

На території, підконтрольній Уряду України, розташовані та функціонують наступні провідні *підприємства машинобудування*: ПАТ «Новокраматорський машзавод», ПАТ «Енергомашпецсталь», ПАТ «Старокраматорський машзавод», ПАТ «Краматорський завод важкого верстатобудування», ПАТ «Азовмаш», ПрАТ «Артемівський машзавод «Вістек», ПАТ «Дружківський машинобудівний завод», ПАТ «Грета», ТОВ «ВО «Слов'янський завод високовольтних ізоляторів» та ПАТ «Бетонмаш».

Харчова промисловість спеціалізується на випуску м'ясної, молочної, хлібопекарної, борошномельно-круп'яної, кондитерської, макаронної, олієжирової, рибної, плодоовочевої, лікєро-горілчаної, виноробної, пиво-безалкогольної продукції.

Виробництво непродовольчих товарів для населення в області здійснюють промислові підприємства, які випускають меблі, холодильники, газові плити, пральні машини, посуд, текстильні, швейні і трикотажні вироби, взуття та інше.

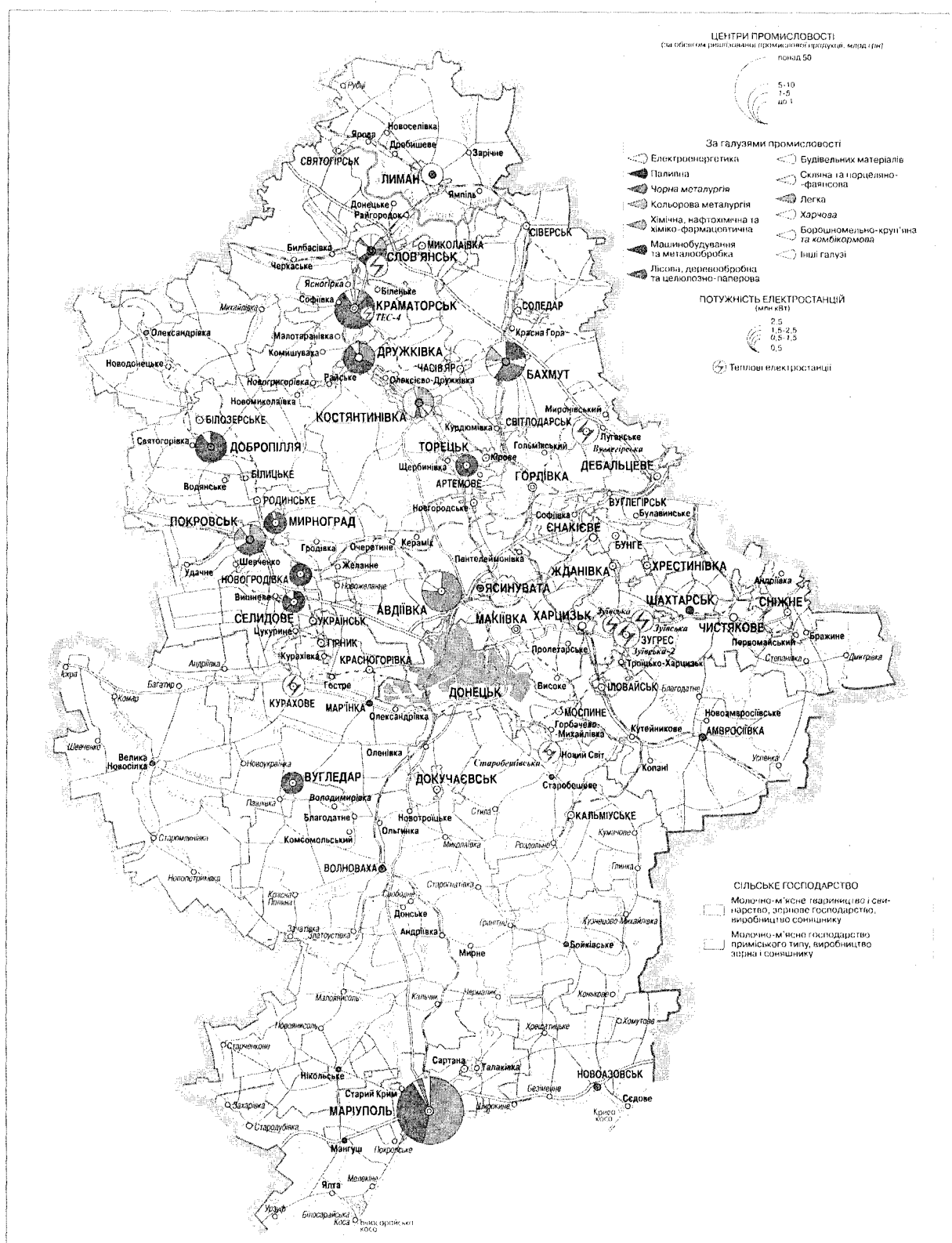

Рис. 3. Карта Донецької області за видами економічної діяльності (сільське господарство і промисловість)³

Сільське господарство. Донецька область має біля 1,4 млн. га земель сільськогосподарського призначення, з яких 1,3 млн. га – сільськогосподарські угіддя, що знаходяться у розпорядженні сільськогосподарських підприємств і домогосподарств (територія, підконтрольна Уряду України). Орні землі складають біля 82%, сінокоси і пасовища – майже 16% загальної площі сільськогосподарських угідь. У цілому угіддя характеризуються високою природною родючістю, що створює сприятливі умови для розвитку тваринництва і рослинництва. Виробництво сільгосппродукції забезпечують біля 1,4 тис. сільськогосподарських агроформувань різних форм власності та господарювання, які виробляють біля 3% валової продукції сільського господарства України.

Багаті чорноземом ґрунти Донецької області створюють загальні умови для виробництва широкого спектру сільськогосподарської продукції. Основними видами сільгосппродукції в рослинництві є озима пшениця, насіння соняшнику, овочі, плодово-ягідні культури. Із загальної посівної площі (уточнена посівна площа) по всіх категоріях господарств Донецької області у 2015 році (територія, підконтрольна Уряду України) (за офіційними статистичними даними) питома вага зернових культур склала 55,8%, технічних культур – 34,0%, овоче-баштанних культур та картоплі – 5,3%, кормових культур – 4,9%. Врожайність зернових культур по всіх категоріях господарств Донецької області у 2015 році (територія, підконтрольна Уряду України) (за офіційними статистичними даними) склала 28,5 ц/га (у вазі після доробки), соняшнику – 16,7 ц/га, картоплі – 111,3 ц/га, овочевих культур (відкритого та закритого ґрунту) – 144,1 ц/га. У тваринництві відзначається високий рівень розвитку галузі свинарства, а також галузей молочного

та м'ясного скотарства, птахівництва та вівчарства. У регіоні щороку виробляється 130-150 тис. т м'яса в живій вазі, 230-250 тис. т молока, до 700 млн. штук яєць та 70 т вовни.

Транспортна інфраструктура. Донецької області включає такі види транспорту: залізничний, автомобільний, морський, авіаційний. Найкрупнішим транспортним підприємством області залишається *Донецька залізниця*. Експлуатаційна довжина колії залізниці складає 2,8 тис. км, або 13% від мережі колії всіх залізниць України. До складу державного підприємства «Донецька залізниця», управління якого знаходилося у м. Донецьк, входили чотири дирекції залізничних перевезень: Краснолиманська, Ясинуватська, Дебальцевська та Луганська. У результаті проведення АТО на початок 2015 року на підконтрольній

Уряду України території залишилась лише Краснолиманська дирекція залізничних перевезень, де на початку 2016 року створено регіональну філію «Донецька залізниця» ПАТ «Укрзалізниця». Маріупольський *морський торговельний порт* входить в трійку найбільших портів України. Він наймогутніший по оснащеності серед портів Азовського моря. Загальна площа території – 75,5 га, довжина причальної лінії – 4,2 км. Глибини біля причалів дозволяють приймати судна з осадкою до 8,0 м та довжиною до 240,0 м. Довжина причального фронту порту складає: вантажні причали – 3663,2 м, допоміжні причали – 225,7 м. Довжина захисних споруд – 3730,27 м, технічний стан задовільний.

Порт оснащений сучасним обладнанням, перевантажувальними машинами і механізмами, що забезпечують переробку металу, сірки, вугілля, коксу, глини, хімічних добрив, нафтопродуктів, контейнерів, обладнання та ін. Порт має найбільший в Україні спеціалізований вуглепе-

ревантажувальний комплекс, який дозволяє переробляти до 5 млн. т вугілля на рік. Питома вага експортних вантажів в загальному обсязі вантажопереробки складає 55,4%, транзитних – 0,1%, імпорتنих – 15,5%, внутрішніх – 29,0%. Транспортний комплекс до початку бойових дій на сході України та проведення антитерористичної операції (АТО) забезпечував сьому частину вантажних та дев'яту частину пасажирських перевезень України.

Станом на 01.01.2016 Донецька область має *маршрутну мережу* внутрішньообласних автобусних маршрутів загального користування, яка складається з 528 маршрутів, з яких міжміських – 192, приміських – 336 (внутрішньорайонних – 175, міжрайонних – 161). Маршрутну мережу обслуговують 189 перевізників різних форм власності. Перевезення здійснюється 1196 одиницями рухомого складу (автобусів), з яких 417 курсують у міжміському автобусному сполученні та 779 – у приміському. У межах області наявні дороги загального користування протяжністю 8075,7 км (з них 5660,5 км – на території, підконтрольній Уряду України), у т. ч.: міжнародного значення – 326,0 км (з них 209,7 км – на території, підконтрольній Уряду України); національного значення – 338,5 км (з них 195,5 км – на території підконтрольній Уряду України); територіального значення – 1184,1 км (з них 696,9 км – на території підконтрольній Уряду України); місцевого значення – 6227,1 км (з них 4558,4 км – на території підконтрольній Уряду України). Через тимчасову втрату контролю над частиною території країни, можливості щодо транзиту територією Донецької області суттєво були обмежені. Втрачені або функціонують частково: два транспортні коридори («Європа-Азія» (Краковець – Львів – Рівне – Житомир – Київ – Полтава – Харків – Дебальцеве – Ізварине), «ЧЕС» (Рені

– Ізмаїл – Одеса – Миколаїв – Херсон – Мелітополь – Бердянськ – Маріуполь – Новоазовськ)), європейські траси E50, E48, E40, міжнародні траси M03 і M 04, національні траси H15, H20, H21.

Зважаючи на відсутність можливості експлуатації магістралей, що розташовані на непідконтрольній Уряду України території, Службою *автомобільних доріг* у Донецькій області, за погодженням з обласним УДАІ ГУМВС України, визначені маршрути для транзиту транспортних засобів в об'їзд території, що не контролюється Урядом України, сполученням північ-південь. Запропоновані маршрути є тимчасовою альтернативою національної магістралі H-20 Слов'янськ – Донецьк – Маріуполь. Перший маршрут проходить по дорогах загального користування державного і місцевого значення; і розрахований для пересування легкових автомобілів і здійснення пасажирських перевезень. Другий маршрут прокладений по дорогах державного значення, технічні характеристики яких відповідають вимогам для здійснення руху великогабаритного та великогабаритного транспорту.

КП «Міжнародний аеропорт Донецьк ім. С.С. Прокоф'єва» у зв'язку з активними бойовими діями у зоні *аеропорту* майже повністю зруйновано. Аеропорт знаходиться на непідконтрольній Уряду України території. Міжнародний аеропорт у м. Маріуполь через воєнно-політичну ситуацію у регіоні не здійснює авіарейси цивільної авіації. Аеропорт знаходиться під контролем збройних сил України. Аеропорту м. Краматорську пошкоджено у зв'язку з бойовими діями, але за умови відновлення та розвитку його інфраструктури підвищиться транспортний потенціал області.

Транспортну карту Донецької області наведено на рис.4.

Рис. 4. Транспортна карта Донецької області⁴

⁴ побудована за даними управління автомобільного транспорту Донецької облдержадміністрації

2. Тенденції соціально-економічного розвитку області

Тенденції соціально-економічного розвитку Донецької області доречно досліджувати за останні два роки (2014–2015 роки), оскільки у зв'язку із проведенням АТО відбулися суттєві структурні зрушення в економіці регіону, зміна площі території, зміна чисельності населення та руйнування виробничих зв'язків. Ці чинники унеможливають порівняння тенденцій розвитку до та після 2014 року у зв'язку із розривом динамічного ряду. Тенденції соціально-економічного розвитку області досліджено без урахування частини зони проведення АТО.

Промисловість. Випуск промислової продукції області за 2015 рік порівняно з 2014 роком зменшився на 34,6%. За 2015 рік порівняно з 2014 роком обсяг продукції скоротився у виробництві, передачі та розподіленні електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря – на 11,0%, у виробництві коксу та продуктів нафтоперероблення – на 15,1%, в металургійному виробництві та виробництві готових металевих виробів – на 26,4%, в машинобудуванні – на 33,8%,

у виробництві гумових і пластмасових виробів, іншої неметалевої мінеральної продукції – на 34,8%, у добувній промисловості та розробленні кар'єрів – на 42,3%, в текстильному виробництві, виробництві одягу, шкіри, виробів зі шкіри та інших матеріалів – на 43,7%, у виробництві хімічних речовин і хімічної продукції – у 2,1 рази, у виробництві харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів – у 2,4 рази. Видобуток рядового вугілля за 2015 рік зменшився у 2 рази і склав 13,1 млн. т. Обсяг кам'яного вугілля, яке включає відвантажене рядове вугілля і продукти збагачення, за 2015 рік склав 10,2 млн. т, що менше 2014 року в 1,9 рази. Виплавка чавуну за 2015 рік, склавши 8,6 млн. т, зменшилася порівняно з попереднім роком на 14,5%. Річне виробництво сталі склало 8,0 млн. т, що менше 2014 року на 17,9%. Виробництво готового прокату за 2015 рік зменшилося порівняно з 2014 роком на 23,4% і склало 4,1 млн. т. Виробництво електроенергії за 2015 рік склало 21,7 млрд. кВт•годин, що менше 2014 року на 4,6%.

Структура промисловості Донецької області (у %)

Види промислової діяльності	2014 р.	2015 р.
Промисловість	100,0	100,0
Добувна промисловість і розроблення кар'єрів	15,7	15,8
Переробна промисловість	64,8	65,1
у тому числі:		
Металургія	38,4	43,9
Машинобудування	5,3	4,4
Харчова промисловість	9,2	5,5
Виробництво коксу та продуктів нафтоперероблення	5,8	7,6
Виробництво хімічних речовин і хімічної продукції	2,1	0,9
Інші	4,0	2,8
Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря	18,4	18,3
Водопостачання; каналізація, поводження з відходами	1,1	0,8

Питома вага деяких регіонів України в загальному обсязі реалізованої промислової продукції у 2015 році подано у Додатках на рис. А.

Сільське господарство. Обсяг сільськогосподарського виробництва за 2015 рік порівняно з 2014 роком зменшився на 34,7%. Валовий збір зернових та зернобобових культур становив у 2015 році 1,5 млн. т і зменшився на 35,0%. Валовий збір соняшнику зменшився на 28,6% і склав 528,3 тис. т. Картоплі накопано 397,7 тис. т, що майже на 49% менше, ніж рік тому. Валовий збір овочів зменшився у 2,3 рази і становив 208,0 тис. т. Плодів та ягід у 2015 році зібрано 104,9 тис. т, що майже на 15% менше минулорічного показника. Виробництво м'яса у 2015 році склало 131,5 тис. т, що на 13,4% менше рівня 2014 року. Надої молока зменшилися за 2015 рік на 19,5%, склавши 227,9 тис. т. Яєць у 2015 році одержано 629,4 млн. шт., що у 2,6 рази менше, ніж у 2014 році. Поголів'я великої рогатої худоби, склавши на 01 січня 2016 року 72,2 тис. голів, скоротилося за 2015 рік на 23,7%, у тому числі поголів'я корів зменшилося на 24,0% і склало 37,6 тис. голів. Зменшилася на 7,1% чисельність поголів'я свиней до 445 тис. голів. Поголів'я птиці на 01 січня 2016 року становило 3,7 млн. голів, що менше, ніж рік тому, на 35,4%.

Зовнішньоекономічна діяльність. Підприємства регіону у 2015 році експортували продукцію у 100 країн світу проти 125 країн у 2014 році. На першому місці – Італія, куди за 2015 рік експортовано товарів на 810,6 млн. дол. США, що склало 21,9% загального обсягу. Експорт усіх товарів на європейський ринок скоротився на 37,1%. На 45,4% зменшився експорт до Російської Федерації, склавши 16,5% загального обсягу (друге

місце). Третє місце зайняла Туреччина, поставки до цієї країни за 2015 рік становили 13,0% загального обсягу. Порівняно з 2014 роком експорт до Туреччини зменшився на 45,1%. Валютна виручка від експорту товарів до країн Азії скоротилася за цей період у 3,3 рази. Експорт товарів до країн Америки за 2015 рік у порівнянні з 2014 роком зменшився у 2,6 рази, на африканський континент – у 4,6 рази. Валютна виручка від експортних поставок чорних металів становила 73,7% експорту всіх товарів, і зменшилася у 2,2 рази. Зменшився експорт продукції машинобудування – на 47,8%, виробів з чорних металів – у 3,0 рази, продукції хімічної промисловості – у 3,3 рази, готових харчових продуктів – у 10 разів. Обсяги експорту послуг у 2015 році склали – 377,4 млн. дол. США, що у порівнянні з 2014 роком становить 79,6%. У загальному обсязі це дорівнює 4,0%. Імпорт склав 210,2 млн. дол. США, що становить 59,6% від обсягів у 2014 році. У загальному обсязі імпорту це дорівнює 4,1%. Проте сальдо за рік позитивне – 167,3 млн. дол. США. Географічну структуру експорту товарів Донецької області у 2015 році подано на рис. 5.

Отже, спостерігається зменшення: обсягів промислового виробництва – на 34,6%; обсягів сільськогосподарського виробництва – на 34,7%; кількості малих підприємств – на 11,6%, обсягу реалізованої ними продукції – на 9,5%, чисельності працюючих на малих підприємствах – на 3,5%; кількості ФОП, які сплачували податки, тобто реально здійснювали свою діяльність – на 55,5%; обсягу капітальних інвестицій – на 58,9%, накопичених прямих іноземних інвестицій – на 28,3%.

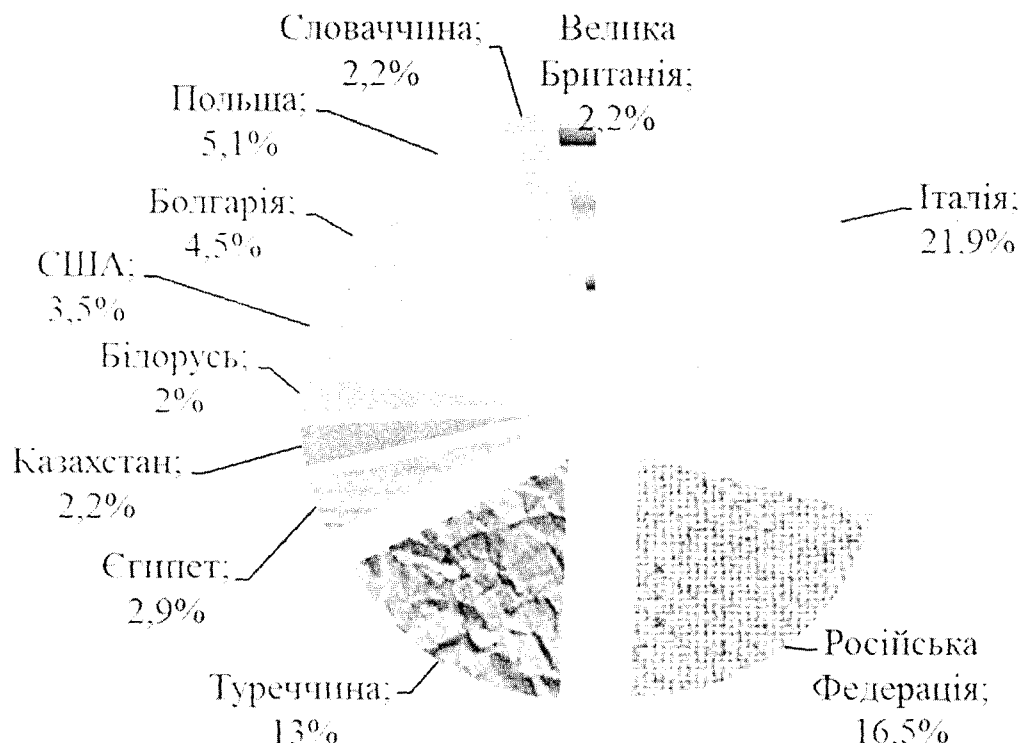

Рис. 5. Географічна структура експорту товарів Донецької області у 2015 році (у %)

Будівельними підприємствами області за 2015 рік виконано будівельних робіт власними силами на 2,3 млрд.грн. Порівняно з 2014 роком обсяг будівельної продукції зменшився у 2,4 рази.

Інфляція. Середньорічний рівень інфляції за 2015 рік порівняно з 2014 роком склав 46,1%, в Україні цей показник становив 43,3%. Ціни на рибу та продукти з риби зросли на 2,1%, фрукти – також на 2,1%, цукор – на 3,5%, молоко – на 4,3%, масло – на 4,7%, овочі – на 9,1%, яйця – на 18,3%. Протягом 2015 року ціни на кисломолочні продукти зросли на 16,1%, молоко – на 17,3%, м'ясо та м'ясопродукти – на 30,2%, масло – на 33,2%, хліб – на 38,3%, рис – на 48,5%, рибу та продукти з риби – також на 48,5%, макаронні вироби – в 1,5 рази, овочі та цукор – в 1,6 рази, соняшкову олію та яйця – в 1,7 рази, фрукти – в 1,8 рази, чай – у 2 рази. Фармацевтична продукція на кінець 2015 року подорожчала порівняно з груднем 2014 року в 1,6 рази.

Ціни (тарифи). Ціни (тарифи) на житло, воду, електроенергію, газ та інші види палива були у грудні 2015 року вищими, ніж у грудні 2014 року, в середньому у 2,1 рази. Зокрема, електроенергія подорожчала за цей період у 1,7 рази, водопостачання – також в 1,7 рази, каналізація – в 1,8 рази, гаряча вода, опалення – у 2,7 рази, природний газ – у 3,6 рази. Ціни на паливо та мастила у грудні 2015 року порівняно з груднем попереднього року були вищі на 15,4%. Послуги автодорожнього пасажирського транспорту подорожчали за рік на 26,5%.

Ринок праці. Рівень безробіття населення працездатного віку (за методологією МОП) у 2015 році склав 14,2% (в середньому по Україні – 9,5%), у 2014 році – 11,4% (9,7%). На зареєстрованому ринку праці в області протягом 2015 року мали статус безробітного 72 тис. осіб, з них працевлаштовано – 17,6 тис. осіб або 24,5% громадян.

Кількість зареєстрованих безробітних на кінець 2015 року становила 21,2 тис. осіб, з них 60,7% – жінки, 39,8% – молодь у віці до 35 років. Протягом 2015 року в області зареєстровано 27,2 тис. вакансій, що в 2 рази менше, ніж у 2014 році. Станом на 01.01.2016 зареєстровано 355 вакансій, що майже в 3 рази менше ніж на відповідну дату попереднього року. Навантаження зареєстрованих безробітних на одне вільне робоче місце (вакантну посаду) збільшилося з 25 до 60 осіб на кінець року. Середній розмір допомоги по безробіттю у грудні 2015 року становив 1362 грн, що на 2,6% менше ніж у грудні 2014 року.

Заробітна плата. Середньомісячна заробітна плата штатних працівників підприємств, установ та організацій (з кількістю зайнятих 10 і більше осіб) в області у 2015 році склала 4980 грн., що на 29,1% більше ніж у 2014 році. За розміром заробітної плати область посідає друге місце в Україні, після м. Київ. Реальна заробітна плата у 2014 році знизилась на 10,4% (по Україні – на 20,2%). Середньооблікова чисельність штатних працівників склала 472,2 тис. осіб, з них 48,8% складають жінки. При цьому, середня заробітна плата чоловіків у 1,7 рази більше ніж у жінок. Заборгованість із виплати заробітної плати протягом 2015 року зросла на 0,9% і станом на 01.01.2016 склала 360,6 млн. грн., що еквівалентно 13,4% фонду оплати

праці у грудні 2016 року. На економічно активні підприємства припадає 91,3% боргу.

Населення. Чисельність наявного населення області, за оцінкою, здійсненою на основі наявних адміністративних даних щодо державної реєстрації народження і смерті та зміни постійного місця проживання, станом на 1 січня 2016 року становила 4265,1 тис. осіб, або 10,0% населення України. Упродовж 2014–2015 років чисельність населення скоротилась на 78,7 тис. осіб, в тому числі внаслідок природного скорочення на 58,8 тис. осіб і на 19,9 тис. осіб – за рахунок міграційного скорочення. Поглибилась демографічна криза: смертність у 2015 році перевищила народжуваність в 2,4 рази, у 2014 році – в 2 рази. Протягом 2015 року спостерігалася стійка тенденція зростання чисельності внутрішньо переміщених осіб, зареєстрованих на території області, підконтрольній українській владі. Станом на 01.01.2016 року в області зареєстровано 655,9 тис. осіб (552,8 тис. сімей), які переміщуються з тимчасово окупованої території України та районів проведення антитерористичної операції, у тому числі: 118,0 тис. осіб працездатного віку; 62,1 тис. дітей; 27,2 тис. інвалідів; 448,6 тис. пенсіонерів. Динаміка кількості ВПО, зареєстрованих у Донецькій області, наведена на рис. 6.

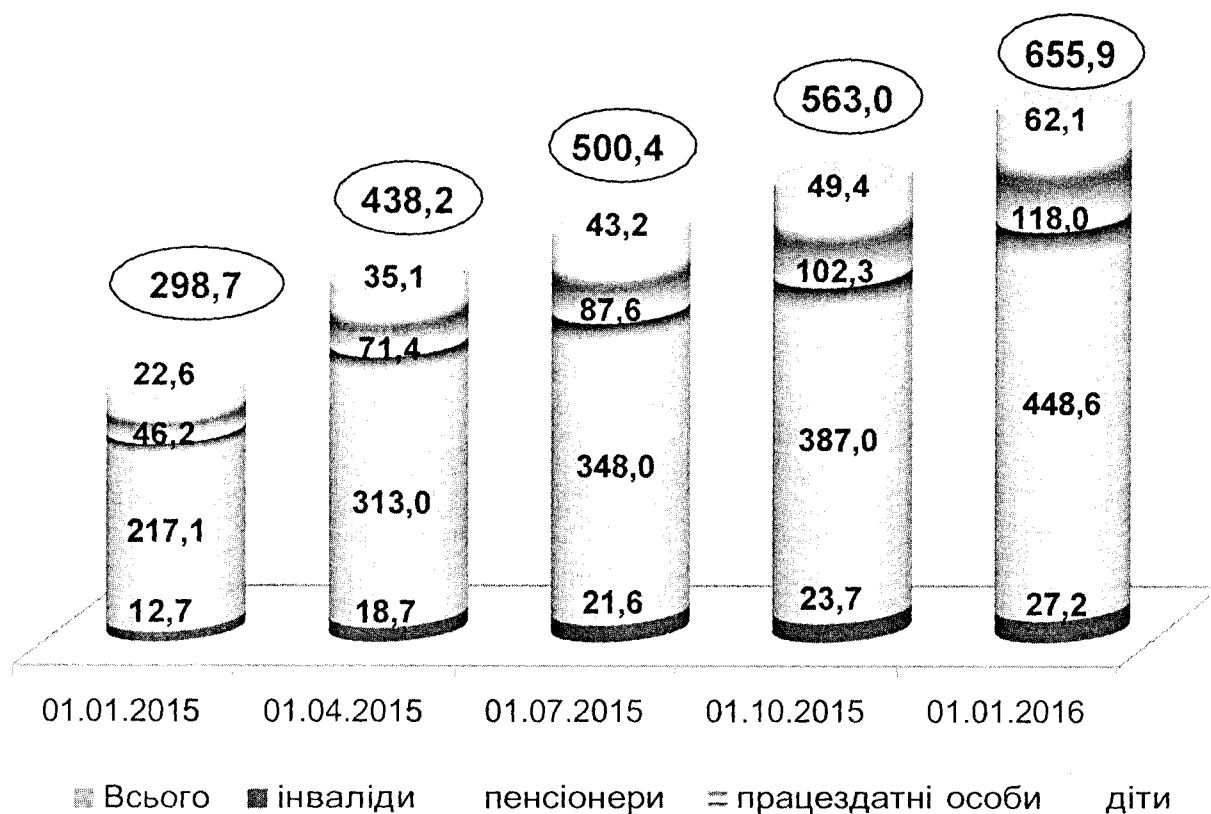

Рис. 6. Динаміка змін кількості внутрішньо-переміщених осіб, зареєстрованих в Донецькій області

По території Донецької області, підконтрольній Уряду України, розбіжність між найбільш благополучними і найбільш проблемними містами (районами) становила:

за обсягом реалізованої промислової продукції на одну особу:

- в містах – 91,7 рази;
- в районах – 64,5 рази;

за обсягом капітальних інвестицій на одну особу:

- в містах – 58,6 рази;
- в районах – 28,7 рази;

за обсягом доходів загального фонду місцевого бюджету без трансфертів на одну особу:

- в містах – 4,2 рази;
- в районах – 3,8 рази;

за розміром заборгованості з виплати заробітної плати на одного штатного працівника:

- в містах – 46,6 рази;
- в районах – 29,1 рази;

за розміром середньомісячної заробітної плати:

- в містах – 2,1 рази;
- в районах – 1,5 рази;

за обсягом витрат з місцевого бюджету на 1 мешканця на утримання мережі закладів охорони здоров'я:

- в містах – 32,7 рази;
- в районах – 2,5 рази;

за обсягом витрат на утримання 1 учня в загальноосвітніх школах:

- в містах – 1,7 рази;
- в районах – 1,6 рази;

за обсягом витрат місцевого бюджету на 1 дитину у дошкільних закладах:

- в містах – 2,4 рази;
- в районах – 1,9 рази.

4 міста (обласного значення) та 10 районів (з 15 міст та 12 районів, розташованих на території області, підконтрольній Уряду України) – дотаційні (отримували з державного бюджету базову дотацію з метою вирівнювання податкоспроможності).

Рівень злочинності на 10 тис. населення – 164,9 кримінальних правопорушення (по території області, підконтрольній Уряду України) при середньому рівні по Україні – 127,3 правопорушення.

Охорона навколишнього природного середовища. Донецька область займає перше місце в Україні за обсягом викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря (22,0% загальних викидів). Друге місце в Україні за обсягом накопичених відходів (7,4% загального обсягу). Друге місце в Україні за обсягом скидання забруднених зворотних вод у поверхневі водні об'єкти (32,1% загального скидання). Загальний скид зворотних вод до водних об'єктів за 2015 рік склав 843,4 млн. м³ у т.ч. «забруднених» – 263,7 млн. м³ (31%). Для водних об'єктів Донецької області характерним є скид зворотних вод від вугільної промисловості у кількості 65,2 млн. м³ (7,7%), металургійної промисловості – 644,8 млн. м³ (76%), комунального господарства – 89,7 млн. м³ (10,6%).

Екологічною, санітарно-епідеміологічною загрозою для Донецької

області є можливий аварійний стан очисних споруд не тільки підприємств комунального господарства, але й всіх підприємств області, які здійснюють скид зворотних вод до басейну р. Сіверський Донець, як основного джерела питного водопостачання. На території області велика концентрація промислових підприємств добувної, переробної, хімічної та інших галузей промисловості, на балансі яких знаходяться місця видалення відходів, які експлуатуються тривалий час та у зв'язку зі скрутним економічним станом багатьох промислових підприємств знаходяться у незадовільному технологічному стані.

Види інфраструктури Донецької області, що зруйновано в наслідок бойових дій подано у додатках на рис. В та в таблиці А.

3. Ідентифікація проблем та порівняльні переваги

Ідентифікацію сучасних проблем розвитку Донецької області було здійснено шляхом визначення порівняльних переваг (сильних сторін та

можливостей) і завад (слабких сторін і загроз), що стало підґрунтям для проведення SWOT-аналізу.

Порівняльні переваги та завади розвитку Донецької області

СИЛЬНІ СТОРОНИ	СЛАБКІ СТОРОНИ
СИ1. Вигідне економіко-географічне положення та наявність виходу до морів Середземноморського басейну для розвитку транскордонного і міжрегіонального співробітництва. СИ2. Значні поклади розвіданих корисних копалин. СИ3. 92% земельного фонду – ґрунти чорноземного фонду. СИ4. Багатогалузовий господарчий комплекс. СИ5. Наявність місцевих енергетичних потужностей. СИ6. Наявність значного трудового потенціалу. СИ7. Наявність потужних закладів вищої освіти та наукових установ. СИ8. Значний природно рекреаційний та історико-культурний потенціал. СИ9. Досвід роботи підприємців в складних соціально-економічних умовах. СИ10. Розпочато процес децентралізації – створено три об'єднані територіальні громади (Лиманська, Октябрська, Черкаська). СИ11. Наявність передумов для подальшого розвитку ринку соціальних послуг (впровадження державних стандартів соціальних послуг, механізму соціального замовлення, створення системи моніторингу й контролю якості соціальних послуг). СИ12. Наявність для малого і середнього бізнесу вільних промислових площадок (Brownfield) та споруд, які виникли в результаті закриття та скорочення виробництва існуючих підприємств у період проведення АТО.	СЛ1. Екстенсивна розробка корисних копалин та експорт необробленої сировини. СЛ2. Найвище в Україні навантаження на біосферу. СЛ3. Високий ступінь залежності водопостачання від єдиного джерела – р. Сіверський Донець і єдиної системи транспортування – каналу Сіверський Донець – Донбас. Залежність якості джерела питного водопостачання від господарської діяльності на території Харківської області. СЛ4. Наявність деградованих малопродуктивних земель. СЛ5. Наявність небезпечних і шкідливих виробництв, накопичення токсичних промислових відходів. СЛ6. Погіршення інженерно-геологічного стану територій внаслідок закриття вугільних шахт. СЛ7. Застарілі фізично та морально основні виробничі потужності, висока енергоємність валового регіонального продукту. СЛ8. Значний знос існуючої виробничої та соціальної інфраструктури області, а також руйнація та пошкодження значної кількості об'єктів виробництва, житлового фонду та соціальної сфери внаслідок АТО. СЛ9. Монофункціональність більшості невеликих міст області та істотна залежність від місто та бюджетотворюючих підприємств, і як наслідок, ознаки депресивного стану територій, де закриті містоутворюючі підприємства. СЛ10. Нерівномірність розвитку малого та середнього підприємництва в територіальному розрізі та за галузевою ознакою. СЛ11. Висока трудова міграція, відтік інтелектуальних ресурсів за межі області. СЛ12. Високий ступінь внутрішньорегіональних диспропорцій у розвитку економіки територій. СЛ13. Низький рівень довіри населення, представників бізнесу, громадських організацій до влади, що обумовлює низький рівень розвитку публічно-приватного партнерства. СЛ14. Низька інституційна спроможність з надання якісних публічних та соціальних послуг населенню, у тому числі вразливим категоріям та ВПО (негнучкість системи, слабка координація діяльності, низький рівень оперативного реагування). СЛ15. Відмінність у можливостях доступу населення міст і мешканців сільських місцевостей до інститутів публічних та соціальних послуг через існування монопольного положення державних і комунальних закладів/служб соціальних послуг.

МОЖЛИВОСТІ РОЗВИТКУ	ЗАГРОЗИ
M1. Завершення АТО та відновлення територіальної цілісності області. M2. Відновлення економічних зв'язків (внутрішніх і зовнішніх). M3. Можливість виходу на нові ринки: регіон Перської затоки, Північна, Західна, Центральна, Південна Африка. M4. Розвиток внутрішнього ринку регіону за рахунок активізації підприємництва та міжнародної підтримки. M5. Децентралізація управління та передача повноважень від державних органів влади органам місцевого самоврядування. M6. Дерегуляція у сфері малого і середнього бізнесу, зокрема ухвалення законів про спрощене оподаткування, про дозвільну систему, про мікрокредитування; пом'якшення регуляторної політики на національному рівні. M7. Зміна структури економіки регіону. Внесок в економіку регіону сектору малого і середнього бізнесу (і фізичних осіб-підприємців) та великих підприємств є співставними і відрізняються від загальноукраїнських в межах 10–15%. M8. Демоніполізація економіки шляхом впровадження системи електронних державних закупівель товарів та послуг. M9. Модернізація паливно-енергетичного комплексу Донецької області шляхом впровадження сучасних технологій видобутку та газифікації вугілля в несприятливих умовах, а також використання шахтного простору для акумулюючих можливостей когенерації електроенергії в моменти пікових навантажень. M10. Адаптація активного трудового ресурсу. Можливості працевлаштування безробітних та надання державних замовлень підприємствам промисловості будівельних матеріалів, металургійним і машинобудівним підприємствам регіону в результаті зведення фортифікаційних споруд та пунктів пропуску на кордонах з Російською Федерацією, облаштування прикордонних і митних служб. M11. Розвиток кооперації в процесі модернізації економіки регіону та малих форм господарювання на селі. Формування великих кооперативних систем фермерських господарств кластерного типу. M12. Залучення міжнародної допомоги (пільгові позики, гранти, консультації, бюджетна підтримка, освітні і культурні програми). M14. Активізація інституційних змін сектору безпеки України, підвищення рівня відповідальності в усіх сферах сектору безпеки. M15. Залучення державної фінансової підтримки розвитку об'єднаних територіальних громад на формування їхньої інфраструктури. M16. Підвищення рівня громадської активності, зростання рішучості лідерів до об'єднання громад.	31. Продовження стану невизначеності та АТО на території області, що підвищує рівень небезпеки у суспільстві. 32. Зниження інвестиційної привабливості області та відтік інвесторів. 33. Збільшення патерналістських настроїв та зниження ділової активності. 34. Підвищення рівня тінізації економіки 35. Загострення криміногенної ситуації в області. 36. Загроза санітарно епідеміологічної, екологічної і техногенної катастроф. 37. Можливе погіршення кон'юнктури світового ринку чорних металів. 38. Недостатність фінансування та призупинення низки науково-технічних розробок та слабка матеріально-технічна база наукових, дослідних та навчальних установ. 39. Неналагодженість механізмів взаємодії правоохоронних органів України з громадянами та механізмів регуляції їх підзвітності перед громадянами.

За результатами ідентифікації проблем сучасного розвитку Донецької області побудовано матрицю SWOT-аналізу, що дало змогу сформувати стратегічні цілі, які дозволять втілити в життя стратегічне бачення розвитку Донецької області до 2020 року.

Матриця SWOT- аналізу

	M1	M2	M3	M4	M5	M6	M7	M8	M9	M10	M11	M12	M13	M14	M15	M16	31	32	33	34	35	36	37	38	39
СИ1																									
СИ2																									
СИ3																									
СИ4																									
СИ5																									
СИ6																									
СИ7																									
СИ8																									
СИ9																									
СИ10																									
СИ11																									
СИ12																									
СЛ1																									
СЛ2																									
СЛ3																									
СЛ4																									
СЛ5																									
СЛ6																									
СЛ7																									
СЛ8																									
СЛ9																									
СЛ10																									
СЛ11																									
СЛ12																									
СЛ13																									
СЛ14																									
СЛ15																									

**Економічний розвиток
та підвищення зайнятості
населення**

**Людський розвиток,
надання якісних
соціальних послуг та ви-
рішення питань ВПО**

**Підвищення спроможності
місцевого самоврядування**

**Розбудова безпечного
суспільства**

4. Стратегічні цілі, пріоритети розвитку області до 2020 року

Стратегічне бачення розвитку Донецької області до 2020 року – Донецька область – мирна та невід’ємна складова України із розвиненим громадянським суспільством на принципах взаєморозуміння та поваги до різних думок; регіон, який прагне розбудувати сприятливе середо-

вище для розвитку підприємницької діяльності, диверсифікованої, відкритої та конкурентоспроможної економіки на основі інноваційних освітніх послуг та європейських цінностей і стандартів; регіон, у якому об’єднані спроможні громади надають якісні послуги усім мешканцям.

Стратегічна ціль “Економічний розвиток та підвищення зайнятості населення” містить такі пріоритети: розбудова сприятливого середовища для розвитку підприємницької діяльності, диверсифікованої, відкритої та конкурентоспроможної економіки, на основі інноваційних освітніх послуг та європейських цінностей і стандартів, а також відновленої та модернізованої інфраструктури.

Стратегічна ціль “Підвищення спроможності місцевого самоврядування” містить такі пріоритети: підвищення спроможності обласної, районної та місцевої влади планувати та надавати якісні публічні послуги усім мешканцям (включаючи уразливі категорії населення та ВПО) на демократичних та прозорих заса-

дах у процесі імплементації змін відповідно до реформи децентралізації.

Стратегічна ціль “Людський розвиток, надання якісних соціальних послуг та вирішення питань ВПО” містить такі пріоритети: створення нової системи надання соціальних послуг, яка є доступною, комплексною, мультидисциплінарною, а також адаптивною до потреб осіб, що постраждали внаслідок АТО.

Стратегічна ціль “Розбудова безпечного суспільства” містить такі пріоритети: підвищення рівня безпеки громадян та їхнього доступу до правосуддя, сприяння примиренню та підвищенню рівня безпеки у суспільстві, адаптація внутрішньо переміщених осіб до приймаючих громад.

5. Оперативні цілі і завдання, що забезпечать досягнення стратегічних цілей

Декомпозиція стратегічних цілей та виокремлення оперативних цілей і завдань, очікуваних результатів

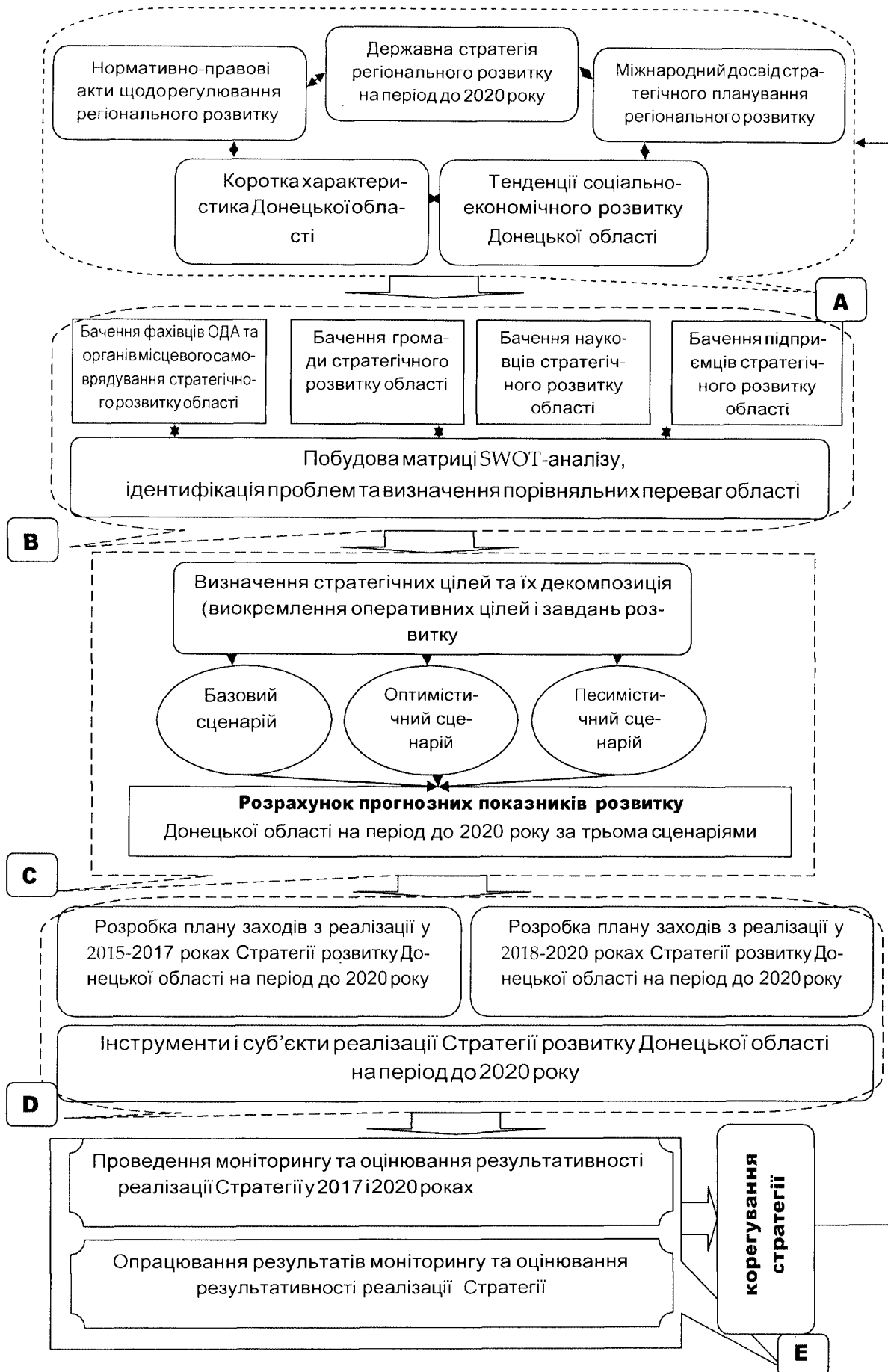
Оперативні цілі	Завдання	Основні очікувані результати	Основні індикатори
1. Економічний розвиток та підвищення зайнятості населення			
1.1. Підвищення ефективності використання критичної інфраструктури регіону	1.1.1. Відновлювати пошкоджені внаслідок конфлікту інфраструктурні об'єкти (мости, дороги, залізничні колії тощо). 1.1.2. Забезпечувати ефективне функціонування житлово-комунального господарства та безперебійне енерго-, газо- та водопостачання об'єктів соціальної сфери, освіти, охорони здоров'я. 1.1.3. Запровадити сучасні системи управління міським і міжміським транспортом для підвищення доступності та ефективності надання транспортних послуг. Зберегти міський електротранспорт та розвивати електротранспорт. 1.1.4. Сприяти розвитку морського транспорту і морської інфраструктури.	Реалізація інфраструктурних проєктів. Покращення транспортного сполучення в області. Підвищення ефективності функціонування житлово-комунального господарства. Розвиток об'єднань співвласників багатоквартирних будинків. Створення нового бренду Донецької області. Отримання суб'єктами малого та середнього бізнесу доступних фінансових ресурсів, компенсації відсотків за кредити.	Темпи зростання реалізованої промислової продукції, % Теми зростання сільськогосподарського виробництва, % Обсяги інвестицій в економіку області, млн. дол. США. Рівень безробіття, % Кількість фермерських господарств, сільськогосподарських виробничих та обслуговуючих кооперативів, од. Протяжність відновлених автомобільних та залізничних шляхів, км. Кількість відновлених мостів, од. Рівень охоплення централізованим водопостачанням населення, %. Рівень обладнання загальної площі житлового фонду водопроводом у міській місцевості, %. Кількість малих підприємств у розрахунку на 10 тис. населення, од. Кількість середніх підприємств у розрахунку на 10 тис. населення, од. Кількість капітально відремонтованих і термомодернізованих загальноосвітніх шкіл, од.
1.2. Створення сприятливого бізнес середовища	1.1.1. Створювати підприємницьку інфраструктуру, спростити та збільшити прозорість адміністративних процедур, зокрема на депресивних територіях (у т.ч. малі міста). 1.1.2. Створити позитивний для інвесторів імідж регіону, провести ребрендінг з метою посилення міжрегіональних і міжнародних зв'язків та залучення інвестиційних ресурсів.		
1.3. Заохочення структурних змін в економіці	1.1.1. Координувати та заохочувати реалізацію регіональних ініціатив соціальної відповідальності бізнесу. 1.1.2. Проводити енергоаудит та заходи зі зменшення енерговитрат у адміністративних будівлях та об'єктах соціальної інфраструктури. 1.1.3. Заохочувати інвестиції у галузі житлово-комунальне господарство, ІТ, енергозбереження, переробку вторинних ресурсів, відходів виробництва та побутового сміття через механізми державно-приватного партнерства. 1.1.4. Сприяти виходу підприємств регіону на ринки Європейського Союзу, Азії та інші міжнародні ринки (у т.ч. сертифікації продукції, запровадженню стандартів, поширенню та обміну інформацією). 1.1.5. Розширити спроможність центрів зайнятості регіону здійснювати моніторинг стану ринку праці, підготовку та перекваліфікацію населення. 1.1.6. Створити регіональну систему довідкової служби для розвитку та підтримки фермерських господарств, сільськогосподарських виробничих та обслуговуючих кооперативів.		

Оперативні цілі	Завдання	Основні очікувані результати	Основні індикатори
2. Підвищення спроможності місцевого самоврядування			
2.1. Створення системи прозорого управління	2.1.1. Заохочувати і підтримувати участь громадян у прийнятті рішень через Громадські ради, консультації з громадськістю, а також розширювати можливості громадян, особливо вразливих верств населення, приймати участь у громадському житті. 2.1.2. Покращувати підзвітність і прозорість роботи органів місцевого самоврядування шляхом внесення змін до організаційної структури та внутрішніх процесів, розвитку кадрового потенціалу, а також впровадження етичних норм та обов'язкової прозорості.	Завершення процесу об'єднання територіальних громад. Функціонування системи прозорого управління. Ефективне використання майна спільної власності територіальних громад сіл, селищ, міст, що перебувають в управлінні обласної ради.	Відношення кількості об'єднаних територіальних громад до запланованої їх кількості, %. Відношення кількості затверджених стратегій розвитку територіальних громад на період до 2020 року до кількості об'єднаних територіальних громад, %.
2.2. Сприяння процесам децентралізації	2.2.1. Надавати допомогу та підтримку процесу об'єднання місцевих громад шляхом сприяння процесу узгодження між громадами, а також інституційному та організаційному зміцненню. 2.2.2. Впроваджувати галузеві реформи децентралізації шляхом встановлення розподілу обов'язків, ресурсів та інституційних механізмів надання послуг в умовах децентралізації – шляхом забезпечення технічної підтримки та програм підвищення кваліфікації службовців, що будуть підтримані державними і міжнародними партнерами. 2.2.3. Підтримувати здійснення запланованих реформ децентралізації на обласному та районному рівнях шляхом створення інституту префекта та виконавчих/адміністративних органів районних рад.	Затвердження стратегій розвитку новостворених територіальних громад на період до 2020 року. Залучення фінансової та технічної допомоги з боку держави та міжнародних партнерів. Створення, реконструкція та модернізація існуючих центрів надання адміністративних послуг.	Обсяги залученої фінансової допомоги для підвищення спроможності місцевого самоврядування, млн. дол. США. Кількість створених, реконструйованих і модернізованих центрів надання адміністративних послуг, од. Кількість громадських засідань задля підвищення спроможності місцевого самоврядування, од.
2.3. Підвищення спроможності шляхом надання якісних публічних послуг	2.3.1. Координувати та підтримувати розробку місцевих стратегій соціально-економічного розвитку для новостворених громад з урахуванням гендерних аспектів, проблем конфлікту та партисипативного підходу до планування. 2.3.2. Поліпшувати спроможність нових громад з метою покращення управління і надання якісних публічних послуг через відновлення та розвиток інфраструктури надання послуг на обласному, районному та місцевому рівнях.		

Оперативні цілі	Завдання	Основні очікувані результати	Основні індикатори
3.Людський розвиток, надання якісних соціальних послуг та вирішення питань ВПО			
3.1 Організація та надання місцевими органами виконавчої влади якісних соціальних послуг відповідно до визначених потреб громад (децентралізація)	3.1.1. Сприяти пошуку та залученню фінансових та інших ресурсів з різних джерел, необхідних для надання соціальних послуг на рівні громади. 3.1.2. Формувати компетенції місцевих органів виконавчої влади щодо їх ролі у процесі організації та надання соціальних послуг на рівні спроможної громади (роз'яснювальна робота, тренінги). 3.1.3. Створювати заклади/соціальні служби для надання соціальних послуг відповідно до потреб конкретної громади.	Збільшення міжнародної фінансової та технічної допомоги, фінансової допомоги від державних партнерів. Функціонування відділень денного перебування для вразливих категорій користувачів соціальних послуг на рівні новостворених громадах. Створення реєстру надавачів соціальних послуг. Вирішення проблеми відсутності соціального житла у ВПО, дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування.	Обсяги залучених коштів від Державного фонду регіонального розвитку, млн. грн. Обсяги міжнародної фінансової та технічної допомоги, млн. дол. США. Кількість відділень денного перебування для вразливих категорій користувачів соціальних послуг на рівні новостворених громад, од.
3.2 Перехід від надання соціальних послуг на базі інституцій/закладів до їх надання у громаді, за місцем проживання, у сім'ї (деінституціалізація)	3.2.1. Створювати відділення денного перебування для вразливих категорій користувачів соціальних послуг на рівні новостворених громадах. 3.2.2. Запровадити механізм для реалізації принципу індивідуального підходу на рівні спроможних об'єднаних громад.	Кількість ВПО, воїнів АТО та їх сімей, дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, що отримали соціальне житло, гуртожиток, осіб.	Кількість осіб, які отримали психологічні, соціальні та фізичні послуги задля реабілітації через проведення АТО.
3.3 Розвиток конкурентного ринку надавачів соціальних послуг різних форм власності та господарювання, а також розширення переліку соціальних послуг (диверсифікація)	3.3.1. Створити реєстр надавачів соціальних послуг, застосувати механізм соціального замовлення для залучення до надання соціальних послуг за бюджетні кошти на рівні громади надавачів різної форми власності та господарювання.	Розвиток інституцій системи охорони здоров'я, у т.ч. створення обласних діагностичних центрів.	Кількість проведених консультацій з громадськістю, од.
3.4 Розроблення та втілення заходів соціальної підтримки ВПО та населення, яке постраждало внаслідок конфлікту	3.4.1 Надавати соціальне житло та соціальні гуртожитки для ВПО, дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування. 3.4.2 Розробити та реалізовувати регіональну політику щодо створення робочих місць для ВПО, передусім, для жінок. 3.4.3. Створити систему психологічної, соціальної та фізичної реабілітації для населення, яке постраждало внаслідок проведення конфлікту. Підтримувати воїнів АТО та їх сім'ї.	Розвиток інфраструктури загальноосвітніх шкіл, у т.ч. створення мережі опірних шкіл. Проведення мистецьких фестивалів і туристичних конференцій. Створення сучасних спортивних споруд у відповідності до вимог федерацій з видів спорту та сучасних спортивних майданчиків зі штучним покриттям.	Кількість подяк від громадян за надання якісних соціальних послуг, од. Кількість базових лікарень, од. Кількість обласних діагностичних центрів, од.
3.5 Розвиток системи охорони здоров'я, освіти, культури та спорту	3.5.1. Розвивати інфраструктуру системи охорони здоров'я. 3.5.2. Розвивати освітньо-наукову інфраструктуру. 3.5.3. Запроваджувати інноваційні освітні програми у середній школі та розбудовувати систему «освіта впродовж життя». 3.5.4. Забезпечити розвиток фізичної культури і спорту, популяризацію здорового способу життя та підтримку провідних спортсменів області, створити доступну спортивну інфраструктуру, розвинути мережу спортивних шкіл та організацій, зокрема шляхом підтримки центрів фізичного здоров'я «Спорт для всіх». 3.5.5. Сприяти збереженню та розвивати історико-культурну та духовну спадщину, створювати умови для патріотичного виховання населення.	Збільшення кількості учасників та спортсменів-переможців, призерів в Олімпійських, Паралімпійських ігор, чемпіонатів світу та Європи, інших головних міжнародних змаганнях.	Кількість оснащених діагностичним обладнанням закладів, які надають вторинну спеціалізовану медичну допомогу населенню, од. Кількість опірних шкіл, од. Кількість проведених мистецьких фестивалів та інших заходів обласного значення, од. Кількість учасників, спортсменів-переможців та призерів міжнародних змагань, осіб

Оперативні цілі	Завдання	Основні очікувані результати	Основні індикатори
4. Розбудова безпечного суспільства			
4.1. Реалізація принципів верховенства права, збільшення можливостей до доступу до правосуддя та захисту прав людини	4.1.1. Сприяти роботі правоохоронних органів та органів правосуддя для формування безпечного суспільства шляхом роз'яснення прав та обов'язків громадян. 4.1.2. Підтримувати правоохоронні органи та органи правосуддя задля оперативного реагування на прояви корупції, організовану злочинність з метою захисту прав людини. 4.1.3. Підвищувати рівень готовності відділів обласних і місцевих органів влади у сфері реагування на надзвичайні ситуації та розвивати їхню інфраструктуру з реагування на надзвичайні ситуації.	Функціонування Єдиного аналітичного сервісного центру Національної поліції в Донецькій області. Функціонування електронної системи ProZorro.	Рівень освітлення проїзної частини вулиць, доріг і площ з покриттям, лк. Кількість встановлених камер відео спостережень, од. Кількість реалізованих природоохоронних проєктів та заходів в зоні хімічного забруднення, од. Кількість створених центрів безпеки, од. Рівень показників ГДВ (гранично допустимі викиди), ГДС (гранично допустимі скиди), ГДК (гранично допустима концентрація). Кількість модернізованих очисних споруд для поліпшення екологічної ситуації, од. Кількість заходів щодо підвищення обізнаності населення щодо поводження з вибухонебезпечними предметами, од.
4.2. Відновлення та посилення системи з управління природоохоронною діяльністю для запобігання екологічним ризикам та сприяння відновленню довкілля.	4.2.1. Зміцнювати спроможність реагувати на надзвичайні екологічні ситуації та відновлювати спроможність у сфері боротьби з нелегальним використанням природних ресурсів та екологічними злочинами. 4.2.2. Підтримувати освітні та інформаційні заходи з підвищення обізнаності населення, інформування щодо екологічних ризиків, забезпечення проведення роз'яснювальної роботи з керівництвом та адміністрацією небезпечних підприємств із залученням можливостей ОДА, ЗМІ. 4.2.3. Забезпечувати засобами захисту органів дихання непрацюючого населення, яке проживає в містах, віднесених до груп з цивільної оборони, в зоні можливого хімічного забруднення (в умовах АТО) та в прогнозованій зоні хімічного забруднення (в умовах мирного стану). 4.2.4. Приводити наявні захисні споруди цивільного захисту у готовність до використання за призначенням. 4.2.5. Усувати екологічні загрози, в тому числі які виникли внаслідок проведення АТО.	Функціонування системи електронного урядування. Реалізація природоохоронних проєктів та заходів у зоні хімічного забруднення. Функціонування «центрів безпеки» на території об'єднаних територіальних громад. Модернізація очисних споруд для поліпшення екологічної ситуації. Зменшення впливу екологічних загроз, які виникли внаслідок проведення АТО. Покращення технічного оснащення пожежно- та аварійно-рятувальних підрозділів. Зменшення рівня злочинності та кримінальних правопорушень.	
4.3. Зміцнення регіональних та місцевих медіа різних форм власності для забезпечення доступу громадян до різнобічних та неупереджених джерел інформації	4.3.1. Розвивати інформаційно-комунікаційну інфраструктуру. 4.3.2. Сприяти конкуренції та високим професійним стандартам у медіа. Проводити заходи по підвищенню кваліфікації журналістів ЗМІ. 4.3.3. Забезпечувати обізнаність населення щодо переваг євроінтеграції. 4.3.4. Впроваджувати аналітичний контент. 4.3.5. Проводити широкі PR кампанії заходів, пов'язаних з вирішенням соціально важливих питань. 4.3.6. Створювати позитивну репутацію активно-патріотичного громадянина через проведення культурних заходів, орієнтованих на патріотичне виховання. 4.3.7. Підвищувати обізнаність населення щодо поводження з вибухонебезпечними предметами.		
4.4. Створення сучасної системи оповіщення, моніторингу та реагування на надзвичайні ситуації.	4.4.1. Забезпечувати наявність нормативної кількості матеріального резерву всіх рівнів (окрім державного). 4.4.2. Удосконалювати систему реагування на надзвичайні ситуації шляхом проведення закладки матеріально-технічних засобів в регіональний резерв для попередження, ліквідації надзвичайних ситуацій та життєзабезпечення постраждалого населення у відповідності до затвердженої номенклатури. 4.4.3. Сприяти забезпеченню пожежно- та аварійно-рятувальних підрозділів необхідною спецтехнікою та обладнанням, своєчасному їх переоснащенню, забезпеченню нормативної кількості пожежно-рятувальних підрозділів у населених пунктах області. 4.4.4. Сприяти оснащенню сучасним обладнанням і спецодягом підрозділів з розмінування та підвищення кваліфікації саперів Державної служби з надзвичайних ситуацій та Збройних сил України.		

6. Механізм та етапи оновлення і реалізації Стратегії

Механізм оновлення та реалізації Стратегії включає п'ять етапів – А, В, С, D, Е.

Етап А – це теоретико-аналітичний етап, який передбачає проведення теоретичних та аналітичних досліджень, аналіз нормативно-правового забезпечення стратегічного розвитку регіонів, стану та тенденцій соціально-економічного розвитку області.

Етап В – це аналітичний етап, який передбачає побудову матриці SWOT-аналізу, ідентифікацію проблем та визначення порівняльних переваг області, що є підґрунтям для переходу до наступного етапу.

Етап С – це етап формування стратегічного бачення та пріоритетів розвитку, завдань і заходів, на якому визначаються стратегічні цілі та здійснюється їх декомпозиція (визначення оперативних цілей і завдань розвитку області). Уточнюються можливі сценарії розвитку та розраховуються прогнозні показники розвитку області на період до 2020 року за сценаріями.

Етап D – це етап реалізації стратегії, на якому розробляється план заходів з реалізації Стратегії розвитку області на період до 2020 року та використовуються інші інструменти реалізації стратегії.

Інструментами реалізації стратегії є: регіональні програма розвитку (Додаток, таблиця Б), проекти, що фінансуються Державним фондом регіонального розвитку або за рахунок міжнародної технічної допомоги, плани заходів з реалізації Стратегії розвитку Донецької області на період до 2020 року.

Етап Е – це етап моніторингу результативності реалізації Стратегії, який, відповідно до законодавства України, має проводитися щорічно та передбачає аналіз та оцінювання результатів реалізації Стратегії, визначення ефективності її реалізації та корегування Стратегії у разі необхідності внесення змін.

Участь міст та районів Донецької області у проектній діяльності у 2015 році наведено у Додатках на рис. Г і Д.

Основні суб'єкти реалізації Стратегії

Суб'єкти	Участь у впровадженні	Участь у фінансуванні	Участь у моніторингу та оцінюванні
Обласна, районні адміністрації та органи місцевого самоврядування	В якості партнерів здійснення проектних ідей або бенефіціарів їх результатів	Спільне фінансування реалізації проектних ідей	Безпосередньо для проектних ідей зі спільним фінансуванням
Міністерства, відомства, установи держави	В якості партнерів здійснення проектів для відповідних галузей	Спільне фінансування проектних ідей, в яких вони конкретно зацікавлені	Безпосередньо для проектних ідей зі спільним фінансуванням
Проекти та програми міжнародної технічної допомоги	Надання (міжнародної) технічної допомоги (за потребою)	Спільне фінансування проектних ідей	Безпосередньо для проектних ідей зі спільним фінансуванням
Приватні інвестори і підприємства	Учасники в проектах з приватним компонентом в якості бенефіціарів або партнерів реалізації проектних ідей	Фінансовий внесок в проектні ідеї з приватним компонентом	Безпосередньо для проектних ідей зі спільним фінансуванням
Обласні, районні і місцеві зацікавлені сторони	В якості партнерів або бенефіціарів проектних ідей, в яких вони безпосередньо зацікавлені	Спільне фінансування здійснення проектних ідей, від яких вони мають безпосередню вигоду	Надання інформації для моніторингу та наступної діяльності
Спеціалізовані НУО, асоціації та установи	Управління проектами у сферах, де вони можуть продемонструвати відповідні знання/рекомендації	Головним чином у зв'язку з заходами зі збору коштів	Підготовка звітів і ввідних ресурсів для моніторингу відповідних проектних ідей
Університети, інститути, освітні заклади	Забезпечення практичних знань (ноу-хау), технічної допомоги	Спільне фінансування проектних ідей, в яких вони зацікавлені	Фахові знання, дані і статистичні звіти для моніторингу у відповідних сферах
Агенція регіонального розвитку	«Запуск проектів » (розробка описів проектів , організація запрошення до торгів, лобювання, нагляд)	Ключова дійова особа у зборі коштів для реалізації Стратегії	Моніторинг реалізації проектних ідей

7. Система моніторингу та оцінка результативності реалізації Стратегії

Результати реалізації Стратегії визначаються шляхом проведення моніторингу та оцінювання результативності виконання планів заходів. Практика доводить, що у більшості випадків реалізація Стратегії може відбуватися не тільки за запланованим (базовим) сценарієм.

1. Базовий сценарій реалізації стратегічного бачення розвитку Донецької області – це розвиток території області, яка знаходиться під контролем Уряду України, у відповідності до тенденцій соціально-економічного розвитку країни.

2. Оптимістичний (традиційний) сценарій реалізації стратегічного бачення розвитку Донецької області – це розвиток за умови повернення усіх територій Донецької області під контроль Уряду України.

3. Песимістичний (реалістичний) сценарій реалізації стратегічного бачення розвитку Донецької області – це розвиток за умов загострення бойових дій та активізації міграції населення і подальшого руйнування інфраструктури.

Прогнозні показники (оптимістичного і песимістичного сценаріїв) реалізації Стратегії розвитку Донецької області на період до 2020 року було визначено у відповідності до постанови КМУ від 05 серпня 2015 року № 558 «Про схвалення Прогнозу економічного і соціального розвитку України на 2016 рік та основних макропоказників економічного і соціального розвитку України на 2017–2019 роки». Прогнозні показники базового сценарію було сформовано на основі квантифікації макропоказників економічного і соціального розвитку

України та за допомогою усереднення варіюючої ознаки.

Проведення моніторингу і оцінювання результативності реалізації стратегії регіонального розвитку та виконання плану заходів здійснюється у відповідності до вимог Постанови КМУ від 21 жовтня 2015 року № 856 «Про затвердження Порядку та Методики проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації державної регіональної політики» та включає підготовку щороку звіту про результати проведення моніторингу виконання плану заходів за відповідний період та звіту з оцінювання результативності реалізації стратегії регіонального розвитку та плану заходів з її реалізації. Звіт про результати моніторингу передбачає оцінювання досягнення цілей стратегії регіонального розвитку шляхом порівняння фактичних значень індикаторів (показників) оцінки результативності виконання плану заходів з їх прогнозованим значенням у відповідному періоді.

Уніфікована система індикаторів для Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року, регіональних стратегій розвитку, а також планів їх реалізації містить багато індикаторів, проте основні такі, які використано для прогнозування: *індекс валового внутрішнього регіонального продукту, індекс споживчих цін у середньому за рік, індекс цін виробників промислової продукції, середньомісячна номінальна заробітна плата, скоригована на індекс споживчих цін, рівень безробіття населення у віці 15–70 років за методологією Міжнародної організації праці, продуктивність праці, обсяги експорту товарів і послуг та імпорту товарів і послуг тощо.*

**Прогнозні показники реалізації Стратегії розвитку Донецької області
на період до 2020 року**

Показники у відсотках до попереднього року	2017 рік			2020 рік		
	Базовий	Оптиміс- тичний	Песиміс- тичний	Базовий	Оптиміс- тичний	Песиміс- тичний
Індекс валового внутрішнього регіонального продукту	102,3	103,5	101,0	103,5	104,0	103,0
Індекс споживчих цін у середньому за рік	116,3	115,4	117,2	106,3	105,5	107,0
Індекс цін виробників промислової продукції	109,8	108,5	111,1	105,0	104,7	105,3
Середньомісячна номінальна заробітна плата, скоригована на індекс споживчих цін	102,2	103,7	100,7	105,1	106,5	103,2
Рівень безробіття населення у віці 15–70 років за методологією МОМ	12,0	11,3	12,7	8,4	7,7	9,0
Продуктивність праці	101,0	101,8	100,1	102,8	103,4	102,0
Експорт товарів і послуг	104,7	105,2	104,1	106,2	106,5	105,9
Імпорт товарів і послуг	104,2	104,5	103,9	105,0	105,1	104,8

**8. Узгодженість стратегічних/операційних цілей
Стратегії розвитку Донецької області
на період до 2020 року
із стратегічними/операційними цілями Державної
стратегії регіонального розвитку
на період до 2020 року**

Узгодженість стратегічних цілей Стратегії розвитку Донецької
області на період до 2020 року із стратегічними цілями Державної
стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року

Стратегічні цілі Державної стратегії регіонального розвитку до 2020 року	Стратегічні цілі розвитку Донецької області до 2020 року			
	Економічний розвиток та підвищення зайнятості населення	Підвищення спроможності місцевого самоврядування	Людський розвиток, надання якісних соціальних послуг та вирішення питань ВПО	Розбудова безпечного суспільства
1. Підвищення рівня конкурентоспроможності регіонів	++	++	+	++
2. Територіальна соціально- економічна інтеграція і просторовий розвиток	+	+	++	++
3. Ефективне державне управління у сфері регіонального розвитку	++	++	+	+

Позначкою “++” зазначено повне узгодження стратегічних/операційних цілей Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року стратегічним/операційним цілям розвитку Донецької області на період до 2020 року (новa редакція 2016 року), позначкою “+” зазначено загальну узгодженість.

**Узгодженість операційних цілей Стратегії розвитку Донецької області на період до 2020 року з операційними цілями
Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року**

Операційні цілі Державної стратегії регіонального розвитку	Операційні цілі Стратегії розвитку Донецької області														
	Підвищення ефективності використання критичної інфраструктури регіону	Створення сприятливого бізнес середовища	Заохочення структурних змін в економіці	Створення системи прозорого управління	Сприяння процесам децентралізації	Підвищення спроможності шляхом надання якісних публічних послуг	Децентралізація	Деінституціалізація	Диверсифікація	Розроблення та втілення заходів соціальної підтримки ВПО та населення, яке постраждало у наслідок конфлікту	Розвиток систем охорони здоров'я, освіти, культури та спорту	Реалізація принципів верховенства права, збільшення можливостей доступу до правосуддя та захисту прав людини	Відновлення та посилення системи з управління природоохоронною діяльністю для запобігання екологічним ризикам та досягнення відновлення довкілля	Зміцнення регіональних та місцевих механізмів власності для забезпечення доступу громадян до різноманітних та неупереджених джерел інформації	Створення сучасної системи оповіщення, моніторингу та реагування на надзвичайні ситуації
1.1. Підвищення ролі та функціональних можливостей міст у подальшому розвитку регіонів	++	++	++	++	++	++	++	++	++	+	+	+	++	++	+
1.2. Створення умов для поширення позитивних процесів розвитку міст на інші території, розвиток сільської місцевості	+	++	++	++	++	++	++	++	++	+	+	+	++	+	++
1.3. Підвищення ефективності використання внутрішніх факторів розвитку регіонів	++	++	++	++	++	++	++	++	++	++	+	+	++	+	++
2.1. Виконання завдань і здійснення заходів, спрямованих на вирішення актуальних проблемних питань Донецької та Луганської областей, Автономної Республіки Крим та Севастополя	++	++	++	++	++	++	++	++	++	++	++	++	++	++	++
2.2. Запобігання зростанню диспропорцій, що гальмують розвиток регіонів	++	++	++	++	++	+	++	++	++	++	+	++	++	++	+
2.3. Забезпечення комфортного та безпечного життєвого середовища для людини незалежно від місця її проживання	++	++	+	+	+	++	++	+	++	++	++	++	+	+	++
2.4. Розвиток міжрегіонального співробітництва	++	++	++	++	+	+	+	++	++	+	++	+	+	+	+
3.1. Децентралізація влади, реформування місцевого самоврядування та адміністративно-територіального устрою	+	+	+	++	++	+	+	++	+	+	+	++	+	++	+
3.2. Удосконалення системи стратегічного планування регіонального розвитку на загальнодержавному та регіональному рівні	+	+	++	++	++	+	+	++	+	+	+	+	+	+	+
3.3. Підвищення якості державного управління регіональним розвитком	+	++	++	++	++	++	+	++	+	++	+	++	+	++	+
3.4. Посилення міжгалузевої координації в процесі планування та реалізації державної регіональної політики	+	++	++	++	++	+	+	+	+	++	++	+	+	+	+
3.5. Інституційне забезпечення регіонального розвитку	+	+	++	++	++	++	+	+	++	+	++	+	++	++	+

Додатки

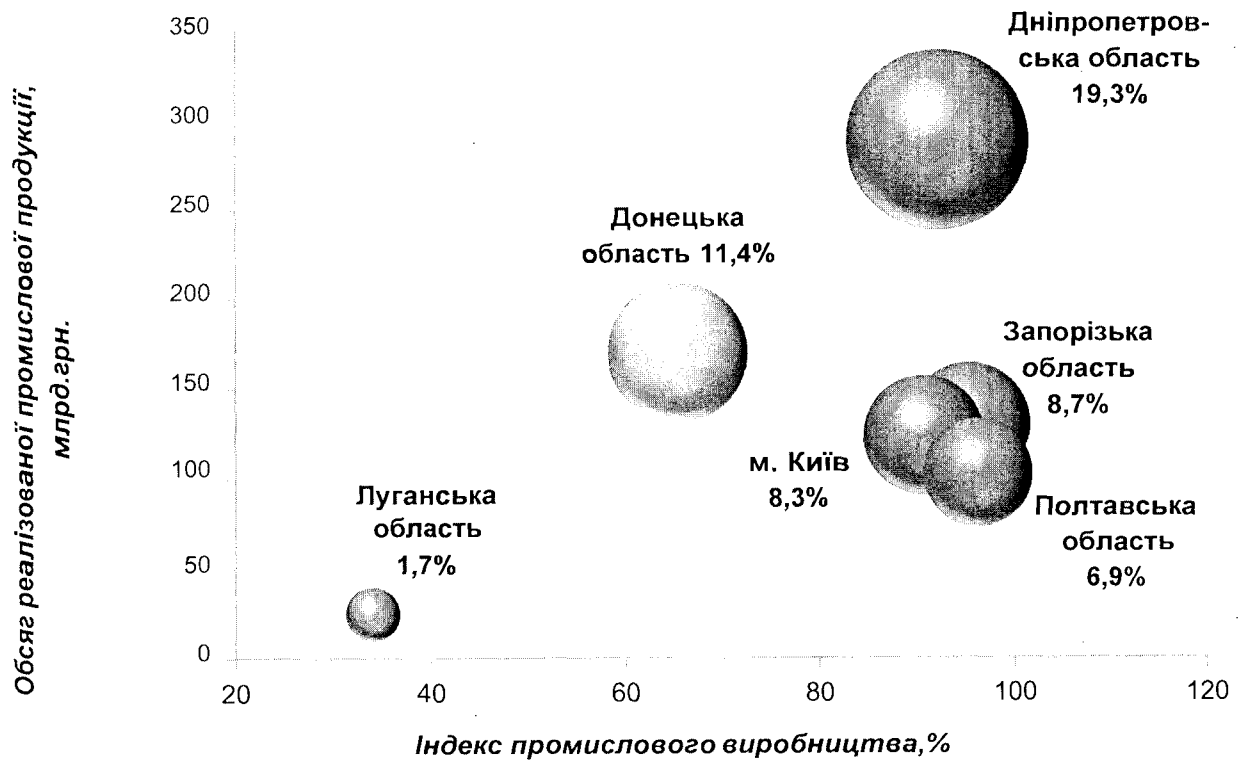

Рис. А. Питома вага окремих областей України в загальному обсязі реалізованої промислової продукції у 2015 році

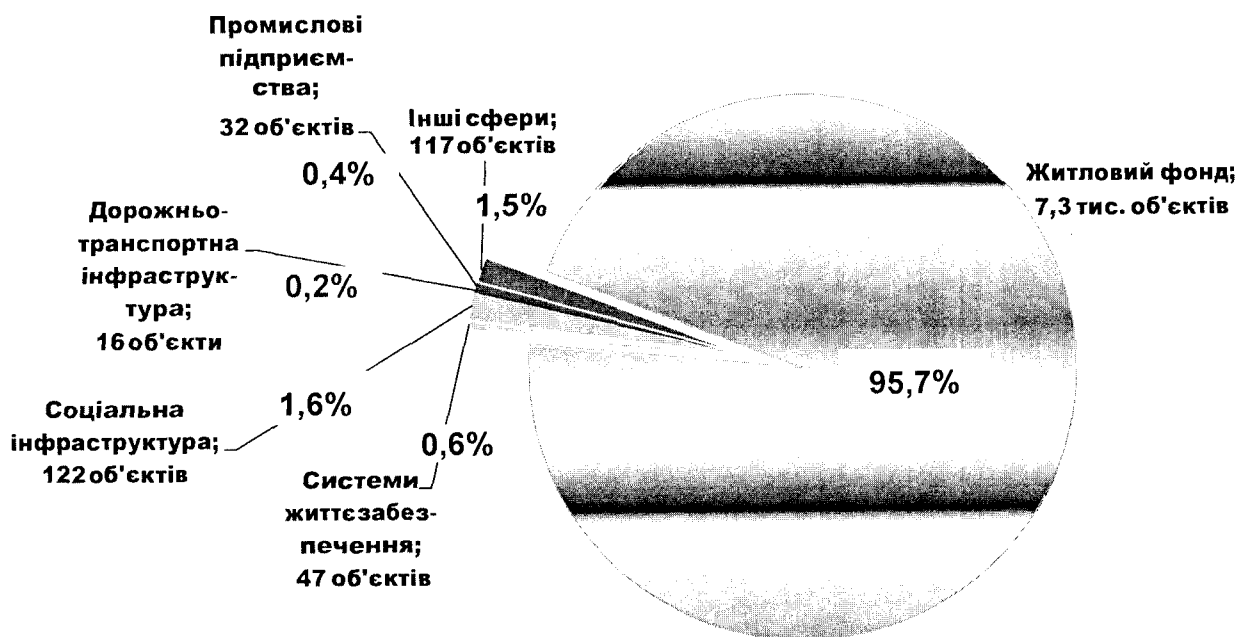

Рис. В. Види інфраструктури Донецької області, що зруйновано у наслідок проведення АТО (станом на 16.05.2016)

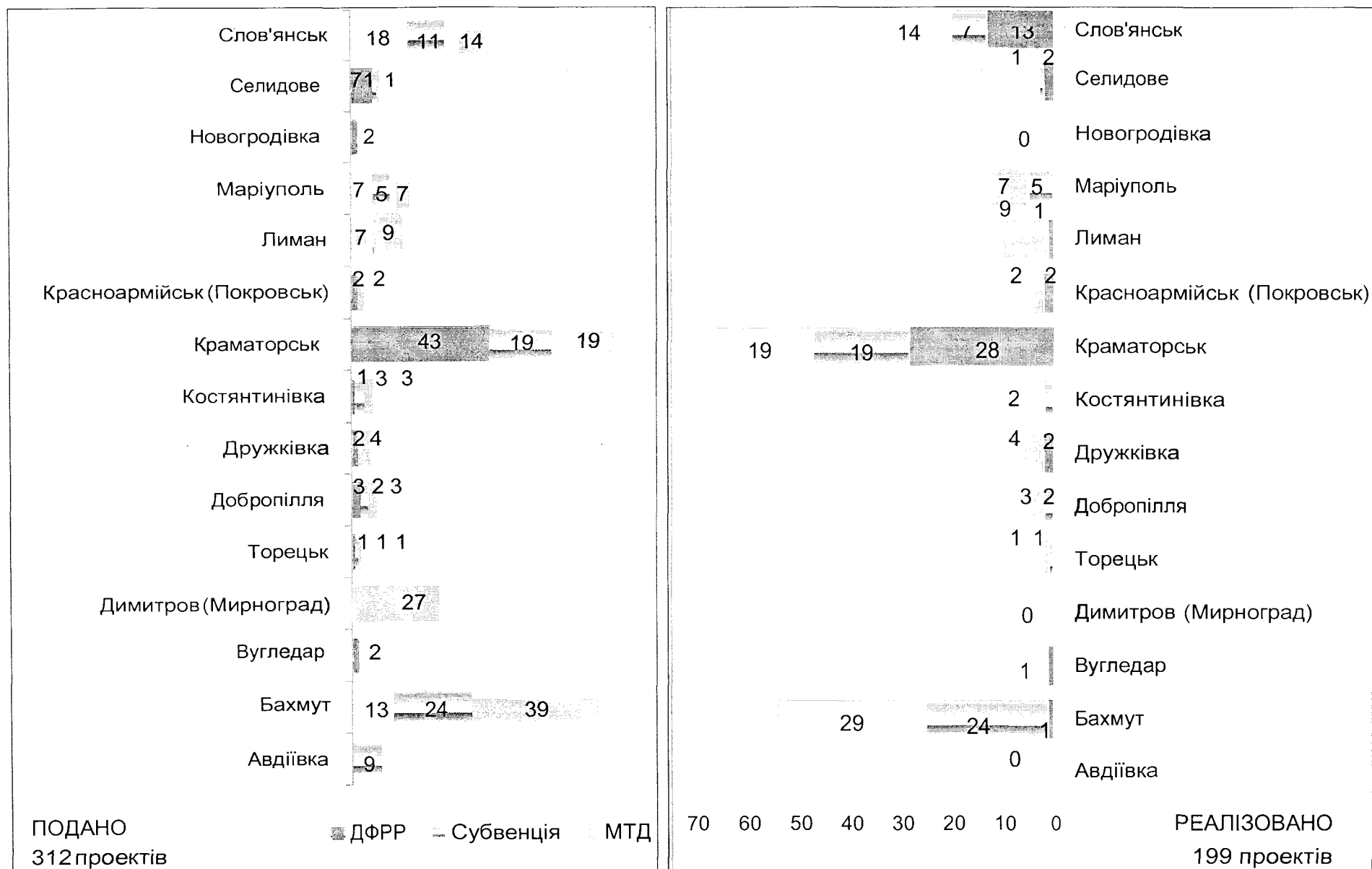

Рис. Г. Участь міст Донецької області у проектній діяльності у 2015 році

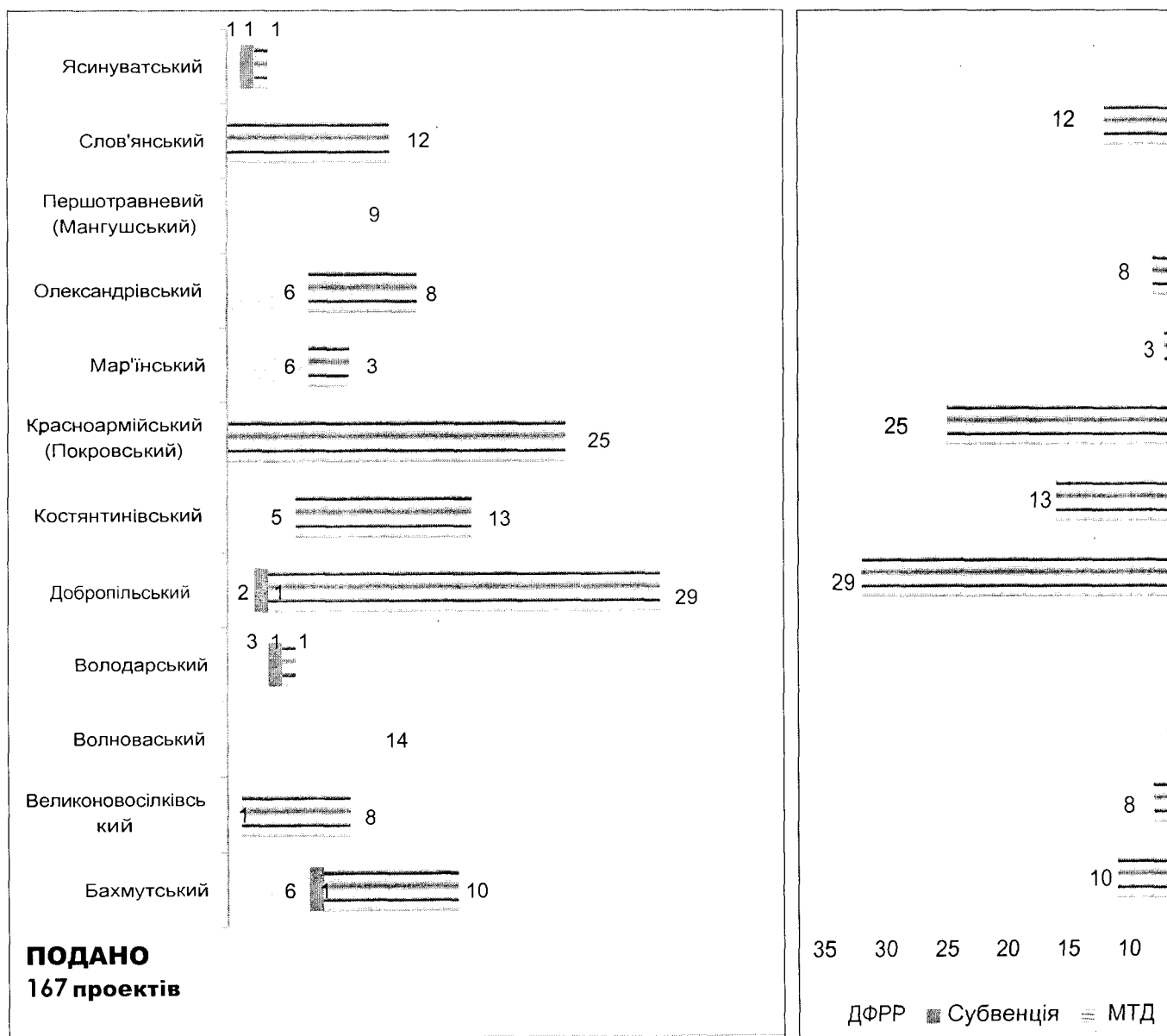

Рис. Д. Участь районів Донецької області у проектній діяльнос

Таблиця А. Інформація щодо зруйнованих та пошкоджених об'єктів інфраструктури в Донецькій області станом на 19.05.2016

Найменування об'єкту	Загальна кількість зруйнованих та пошкоджених об'єктів	** Відновлені об'єкти		*Залишаються зруйнованими та пошкодженими	
		Кількість	Сума (млн. грн.)	Кількість	Сума (млн. грн.)
Житлові будинки	8792	1452	35,1	7340	1890,2
Об'єкти електропостачання	213	213	256,5	-	-
Об'єкти теплопостачання	23	23	2,8	-	-
Об'єкти водопостачання	21	20	120,5	1	0,98
Об'єкти газопостачання	100	54	10,4	46	20,3
Об'єкти водовідведення	14	14	36,7	-	-
Заклади охорони здоров'я	48	23	15,2	25	26,6
Загальноосвітні навчальні заклади	108	69	27,8	39	57,7
Дошкільні навчальні заклади	74	51	14,0	23	17,7
Професійно-технічні навчальні заклади	20	10	3,0	10	20,0
Вищі навчальні заклади	11	9	0,5	2	1,2
Об'єкти фізкультури та спорту	8	5	0,1	3	13,5
Заклади культури	42	22	1,7	20	21,2
Об'єкти дорожньо-транспортної інфраструктури	48	32	44,6	16	1257,0
Промислові об'єкти	51	19	48,2	32	82,0
Заклади торгівлі	64	23	0,4	41	2,3
Об'єкти інших сфер	100	24	6,8	76	56,02
ВСЬОГО	9737	2063	624,3	7674	3466,7

* територія, підконтрольна українській владі

** роботи по відновленню більшості об'єктів були проведенні у 2015 році

Таблиця Б. Перелік діючих регіональних програм Донецької області

№	Назва регіональної програми (№ та дата документа, яким затверджена програма)	Термін виконання	Структури, на які покладено контроль за виконанням
1	Програма економічного і соціального розвитку Донецької області на 2016 рік <i>Розпорядження голови облдержадміністрації, керівника обласної військово-цивільної адміністрації від 01.04.2016 № 249</i>	2016	Департамент економіки ОДА
2	Програма науково-технічного розвитку Донецької області на період до 2020 року <i>Рішення обласної ради від 22.03.2002 № 3/25-656</i>	2002-2020	Департамент інвестиційно-інноваційного розвитку і зовнішніх відносин ОДА
3	Програма будівництва (придбання) доступного житла в Донецькій області на 2011-2017 роки <i>Рішення обласної ради від 29.03.2011 № 6/3-50</i>	2011-2017	Департамент економіки ОДА
4	Програма «Освіта Донеччини. 2012-2016 роки» <i>Рішення обласної ради від 29.03.2012 № 6/10-253</i>	2012-2016	Департамент освіти і науки ОДА
5	Регіональна цільова програма розвитку фізичної культури і спорту в Донецькій області на 2012-2016 роки <i>Рішення обласної ради від 26.09.2012 № 6/15-348</i>	2012-2016	Управління з питань фізичної культури та спорту ОДА

№	Назва регіональної програми (№ та дата документа, яким затверджена програма)	Термін виконання	Структури, на які покладено контроль за виконанням
6	Обласна програма протидії захворюванню на туберкульоз в Донецькій області на 2012-2016 роки <i>Рішення обласної ради від 07.11.2012 № 6/16-394</i>	2012-2016	Департамент охорони здоров'я ОДА
7	Програма розвитку регіональних ландшафтних парків Донецької області на період до 2015 року та прогноз до 2020 року <i>Рішення обласної ради від 24.12.2012 № 6/17-425</i>	2013-2020	Департамент екології та природних ресурсів ОДА
8	Програма зайнятості населення Донецької області на період до 2017 року <i>Рішення обласної ради від 04.04.2013 № 6/20-490</i>	2013-2017	Донецький обласний центр зайнятості
9	Регіональна комплексна програма «Молодь і сім'я Донеччини. 2013-2017 роки» <i>Рішення обласної ради від 30.05.2013 №6/21-510</i>	2013-2017	Управління у справах сім'ї та молоді ОДА
10	Регіональна програма «Забезпечення житлом дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, та осіб з їх числа на 2013-2017 роки» <i>Рішення обласної ради від 04.07.2013 №6/22-537</i>	2013-2017	Служба у справах дітей ОДА
11	Комплексна програма «Оздоровлення та відпочинок дітей Донецької області на 2013-2017 роки» <i>Рішення обласної ради від 29.08.2013 №6/23-562</i>	2013-2017	Управління у справах сім'ї та молоді ОДА
12	Програма пошуку і впорядкування поховань жертв війни та політичних репресій у Донецькій області на 2013-2017 роки <i>Рішення обласної ради від 29.08.2013 №6/23-563</i>	2013-2017	Департамент житлово-комунального господарства ОДА, обласна комісія у справах увічнення пам'яті жертв війни та політичних репресій
13	Програма забезпечення мінімально достатнього рівня безпеки населення і територій області від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру на 2014-2017 роки <i>Рішення обласної ради від 14.11.2013 №6/25-620</i>	2014-2017	Управління з питань цивільного захисту, мобілізаційної та оборонної діяльності ОДА
14	Регіональна програма розвитку малого і середнього підприємництва в Донецькій області на 2015-2016 роки <i>Розпорядження голови облдержадміністрації, керівника обласної військово-цивільної адміністрації від 11.06.2015 № 270</i>	2015-2016	Департамент економіки ОДА
15	Регіональна програма інтеграції, соціальної адаптації та захисту внутрішньо переміщених осіб на 2015-2016 роки <i>Розпорядження голови облдержадміністрації, керівника обласної військово-цивільної адміністрації від 24.09.2015 № 498</i>	2015-2016	Департамент соціального захисту населення ОДА
16	Регіональна програма щодо запобігання і протидії корупції на 2016-2017 роки <i>Розпорядження голови облдержадміністрації, керівника обласної військово-цивільної адміністрації від 19.02.2016 № 112</i>	2016-2017	Управління взаємодії з правоохоронними органами, запобігання та виявлення корупції ОДА
17	Регіональна програма щодо медичного, соціального забезпечення, адаптації, психологічної реабілітації, професійної підготовки (перепідготовки) учасників антитерористичної операції на 2016-2017 роки <i>Розпорядження голови облдержадміністрації, керівника обласної військово-цивільної адміністрації від 07.04.2016 № 266</i>	2016-2017	Департамент соціального захисту населення ОДА